

İller İçin Gelecek Stratejileri

Hatay Sonuç Raporu

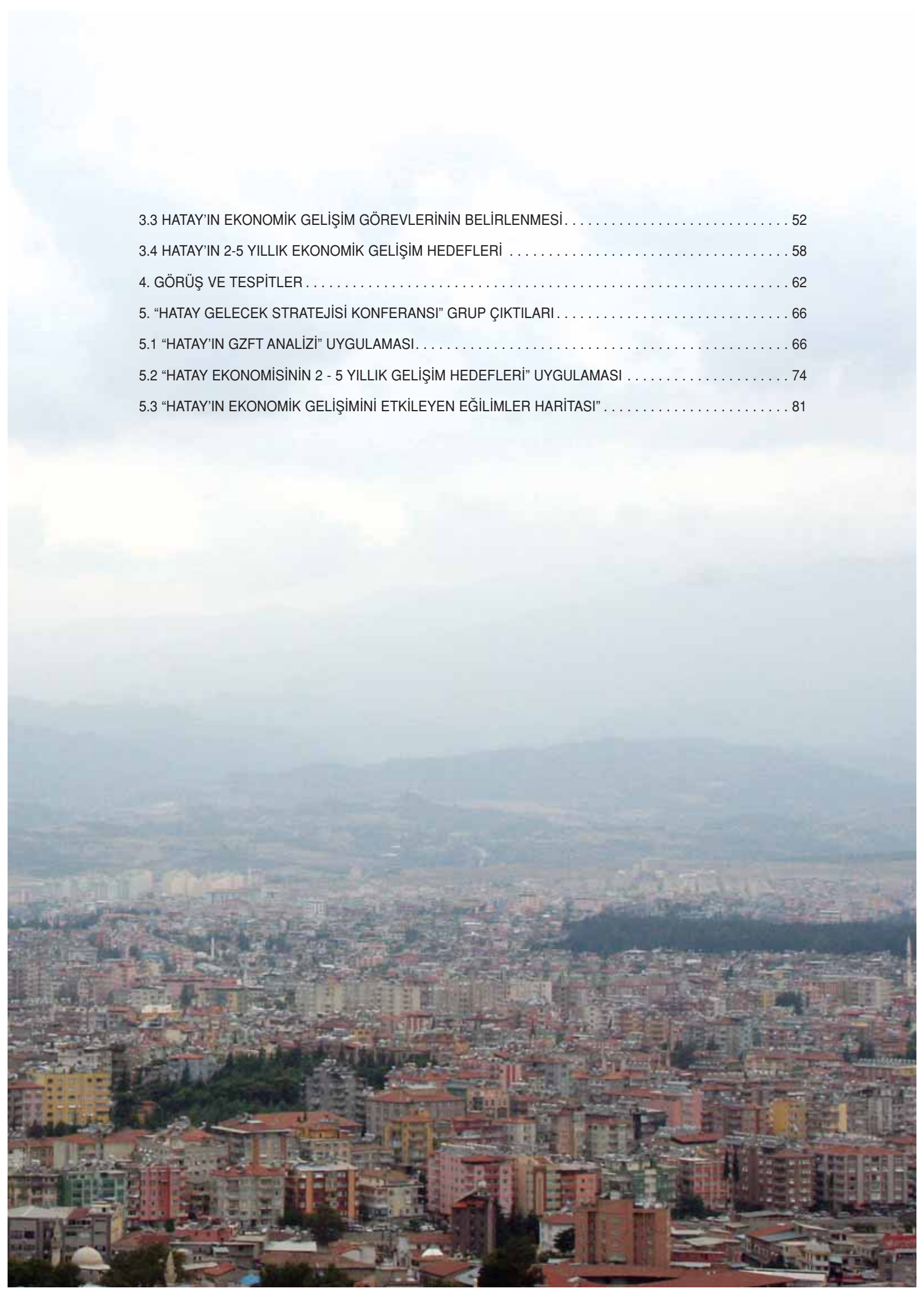

İçindekiler

TİCARET YOLLARININ VE KÜLTÜRLERİN BULUŞTUĞU KENTİMİZ: HATAY	8
YÖNETİCİ ÖZETİ	9
1. BAŞLAMADAN ÖNCE... ..	13
2. HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI" AJANDA VE KATILIM BİLGİLERİ	14
2.1 "HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI" AKIŞI	14
2.2 "HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI" AJANDA AÇIKLAMALARI	14
2.3 KATILIMCILAR VE GRUPLAR	16
3. "HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI" SONUÇLARI	19
3.1 HATAY'IN GZFT ANALİZİ	19
3.2 HATAY İŞLETMELERİNİN GELECEĞİNİ ETKİLEYEN EĞİLİMLER	26

3.3 HATAY'IN EKONOMİK GELİŞİM GÖREVLERİNİN BELİRLENMESİ	52
3.4 HATAY'IN 2-5 YILLIK EKONOMİK GELİŞİM HEDEFLERİ	58
4. GÖRÜŞ VE TESPİTLER	62
5. "HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI" GRUP ÇIKTILARI	66
5.1 "HATAY'IN GZFT ANALİZİ" UYGULAMASI	66
5.2 "HATAY EKONOMİSİNİN 2 - 5 YILLIK GELİŞİM HEDEFLERİ" UYGULAMASI	74
5.3 "HATAY'IN EKONOMİK GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN EĞİLİMLER HARİTASI"	81

YAYINA HAZIRLIK

Genel Yönetmen: Metin GÜLBAY
Görsel Tasarım: Erdal BAYRAKTAR
Fotoğraflar: Recai SIVAS
Tel: 0216 681 18 20

BASKI

Dünya Yayıncılık A.Ş.
Globus Dünya Basınevi
100.Yıl Mahallesi 34440
Bağcılar / İSTANBUL
Tel: 0212 629 08 12

İllerin gerçek gücü açığa çıkıyor

Türk Ekonomi Bankası (TEB) olarak, Türkiye Ekonomisi'nin dinamosu olan KOBİ'lerimizin gücüne inanarak başlattığımız ve artan rekabet ortamında KOBİ'lerimize değer katmayı misyon edindiğimiz çalışmalarımızı ara vermeden sürdürüyoruz.

Bu misyonun verdiği sorumlulukla başlattığımız TEB KOBİ Akademi Eğitim Programları, 2005 yılından bu yana artan bir ilgiyle Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde gerçekleştiriliyor. TEB KOBİ Akademi ile KOBİ'lerimize yurtiçi ve uluslararası pazarlarda rekabet güçlerini artırmalarını sağlayacak eğitimleri uygulamalı olarak veriyoruz, firmalarla birebir görüşerek potansiyellerini ortaya çıkarıyoruz. Bu toplantılarımız sırasında gördük ki, KOBİ'lerimizin gerçek güçlerini ortaya koyarken, üretim yaptıkları şehirlerin de potansiyelini ortaya çıkarmamız gerekiyor. Bu noktadan hareketle başlattığımız ve TEB KOBİ Akademi çatısı altında gerçekleştirdiğimiz "İller İçin Gelecek Stratejileri" konferans dizimizde kısa sürede önemli bir yol kat ettik.

"İller İçin Gelecek Stratejileri" konferans dizimizin beşincisini, kültürlerin buluşma noktası olan, tarih boyunca ticaret yollarının üzerinde yer alan; sanayi, turizm ve tarımdaki potansiyeli ile daha üst basamaklara çıkabilecek kapasiteye sahip Hatay'da gerçekleştirmenin ve sonuçlarını sizlerle paylaşmanın gururunu yaşıyoruz. Elinizde tuttuğunuz rapor; Hatay'ın, güçlü ve zayıf tüm yönleriyle incelendiği, gerçek potansiyelini ortaya çıkarmayı hedefleyen toplantının sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Hatay'ın gelecek stratejisini ve bu stratejiyi oluşturan kısa ve orta vadeli hedeflerinin belirlendiği toplantının sonuçlarını içeren bu değerli raporun sizlere önemli açılımlar sağlayacağına yürekten inanıyoruz.

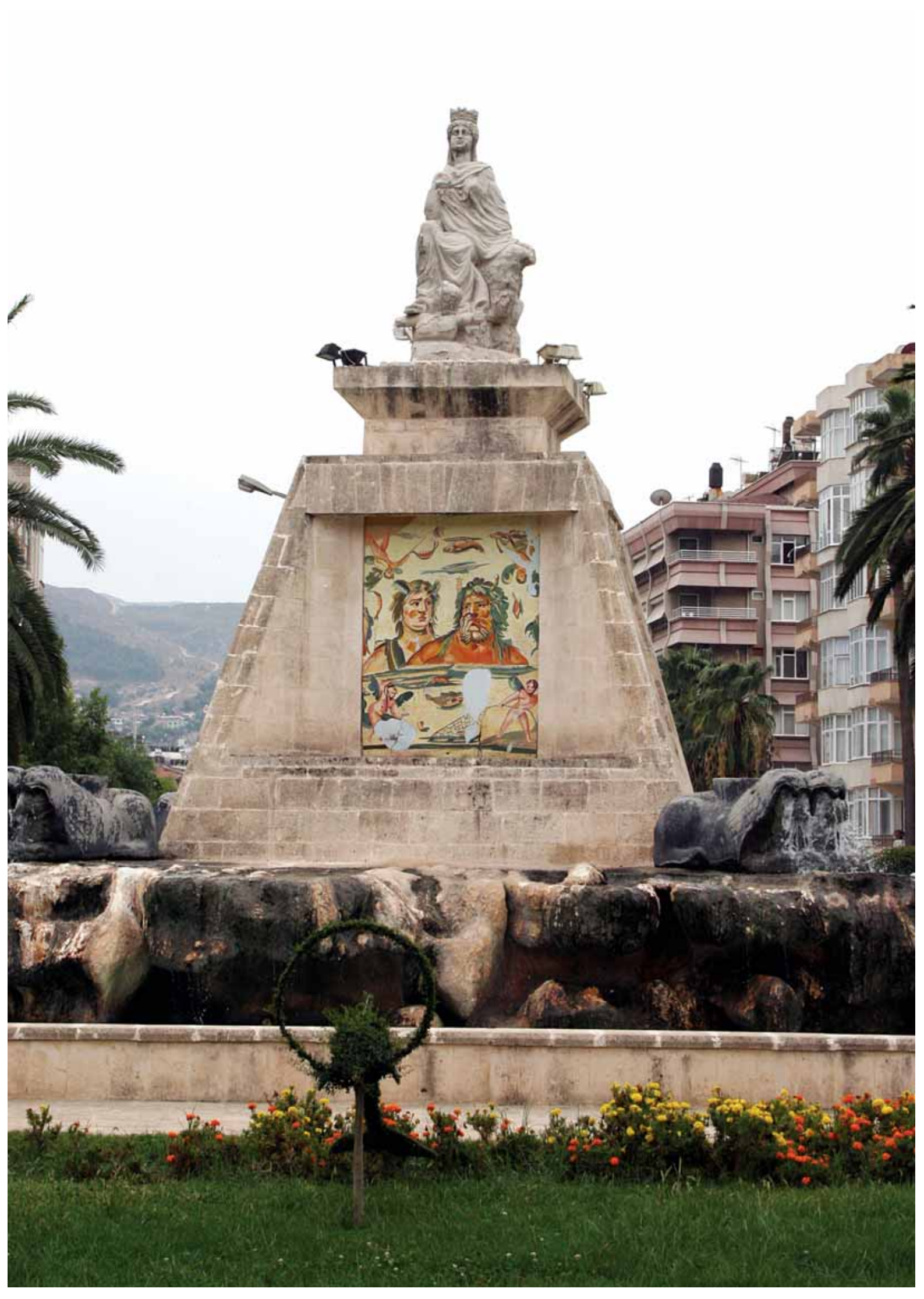
Bu noktada, Hatay Sonuç Raporu'nda yer alan hedeflere destek veriyor ve bir banka olarak üzerimize düşen görevleri de yerine getireceğimizin sözünü veriyoruz. TEB olarak sadece bu raporu yayımlamanın ötesinde, toplantı çıktılarına dayalı birtakım görevleri de üstlendik. Hatay raporunu ilin yöneticilerine teslim ettikten bir gün sonra, raporda öne çıkan Dış Ticaret ve Planlama konusundaki bilgi eksikliğinin giderilmesi için eğitim çalışmaları gerçekleştirdik.

Bizler için çok değerli bu projenin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinde yanımızda olan, bizimle işbirliği yapan Hatay Valiliği'ne, Antakya Belediye Başkanlığı'na, Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'na, İskenderun Deniz Ticaret Odası'na ve bu projenin içinde yer alarak illeri hakkındaki değerli fikirlerini bizlerle paylaşan Hataylı işadamlarına teşekkürlerimi sunuyorum.

Varol Civil

Türk Ekonomi Bankası Genel Müdürü

Yeni durağımız Hatay...

Türkiye çapında beşincisini Hatay’da gerçekleştirdiğimiz “İller İçin Gelecek Stratejileri” konferansımızın sonuçlarını bir araya getirdiğimiz Sonuç Raporu’nu sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

Odağına KOBİ’leri koyan hizmet stratejimizin bir parçası olarak KOBİ Bankacılığı alanında büyük ve yenilikçi projelere imza attık, ilkleri gerçekleştirdik.

TEB KOBİ Bankacılığı olarak, “Büyüme Gerekliyorsa!” gibi kararlı bir sloganla, KOBİ’lere değer katmak üzere yola çıktık. Üstlendiğimiz misyon ile kentine, sektörüne, işine ve geleceğine sahip çıkacak küçük ve orta boy işletmelerin, yarattıkları ekonomik değer ile Türkiye ekonomisinin gelişimine katkı sağlamlarına yardımcı olmayı hedefliyoruz.

Bu hedef doğrultusunda “TEB KOBİ Akademi”yi hayata geçirdik. 2005 yılından bu yana Anadolu’daki on sekiz ilimizde, KOBİ’lere ulusal ve uluslararası pazarlarda rekabet avantajı sağlayacak bilgilerin aktarıldığı TEB KOBİ Akademi eğitim programlarını düzenledik ve bununla yetinmeyecek illerin gerçek potansiyellerini ortaya çıkarmayı hedefleyen “İller İçin Gelecek Stratejileri” konferanslarını başlattık.

Hatay, gerek ticaret kültürü ve geleneği, kimya-petrol ve metal ana sanayisindeki yatırımları ve lojistik alandaki stratejik konumu ile gerçek bir ticaret şehri. Özellikle son dönemde petrol ve yan sanayi alanındaki projelerle dünya gündeminde de sık sık adı anılmaktadır.

Seksen bir il içerisinde sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması bakımından yirmi dokuzuncu sırada olan Hatay’ın, Akdeniz Bölgesi’nde Adana, Mersin ve Antalya’nın ardından GSYİH’ye en çok katkı yapan dördüncü sırada yer alması da potansiyelini ortaya koymaktadır.

Kentin ekonomik ve ticari yapısının önemli temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen “İller İçin Gelecek Stratejileri” konferansı, Hatay’ın ekonomik geçmişinin, bugününün ve geleceğinin bir bütün halinde ele alındığı gerçek bir araştırma ve tartışma platformu oldu.

Hatay’ın ekonomik, ticari ve sosyal gelişmelerinde etkili olan, vizyon sahibi temsilcilerinin katılımıyla bölgenin ekonomik, ticari ve sosyal sorunları ve çözüm yolları masaya yatırıldığı konferansta, il adına fayda sağlayacak farklı açılımlar elde edildi.

Konferansın ilk aşamasında, Hatay’ın bugünkü sosyoekonomik düzeyinin kilometre taşları ve bu noktalara yön veren eğilimler belirlendi. Verimli bir tartışma sonucunda oluşturulan bu geçmiş muhasebesinin ardından, kent ekonomisinin güçlü ve zayıf yanları ortaya koyulmaya çalışıldı. Çalışmanın son aşamasında ise, Hatay’ın gelişmesinde fırsatlar sunan yatırım alanları, kısa ve orta vadede ulaşılması gereken hedefler belirlendi ve bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde mevcut işletmelere, sivil toplum kuruluşlarına, kamu kurumlarına ve bölgede yatırım yapmak isteyen girişimcilere düşen görevler tanımlandı. KOBİ’lerin ve ilin gelişim görev ve hedefleri ile bir arada ele alındı.

Gerçekleştirdiğimiz konferansın çıktılarından oluşan bu değerli raporu sunmaktan büyük gurur ve heyecan duyuyoruz.

“İller İçin Gelecek Stratejileri” konferansları önümüzdeki dönemde Anadolu’nun farklı illerinde düzenlenmeye ve illerin geleceklarine ışık tutmaya devam edecek.

Saygılarımla,

Turgut Boz

Ticari Bankacılık, Genel Müdür Yardımcısı

TİCARET YOLLARININ VE KÜLTÜRLERİN BULUŞTUĞU KENTİMİZ: HATAY

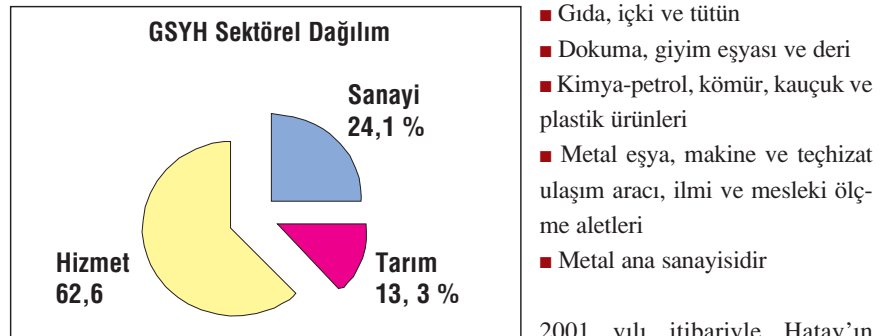
Hatay Akdeniz'in doğu ucunda yer alan; doğu ve güneyde Suriye, kuzeydoğuda Gaziantep, kuzey ve kuzeybatıda Adana ve Osmaniye illeri, batıda da İskenderun Körfezi ile çevrili olan bir sınır ilidir.

2000 yılı sayımına göre nüfusu 1.256.726 olan Hatay, Türkiye'de 13. sırada yer almaktadır. Nüfus yoğunluğu bakımından ise ülkemizde 4. sırada yer almaktadır. İl nüfusunun yüzde 46'sı (581.341) şehirlerde, yüzde 54'ü (672.385) köylerde yaşamaktadır.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılında yaptığı illerin sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasına göre HATAY Türkiye'de bulunan 81 il içerisinde 29. sırada yer almaktadır.

İlin ekonomik yapısı incelendiğinde;

İlde kayıtlı toplam 9.434 şirket bulunmaktadır. Kayıtlı şirketlerin 3.466'sı şahıs firmaları, 4.946'sı limited şirket, 475'i anonim şirket, ve 498'i kooperatiflerdir. Sanayi işletmesi sayısına göre ilk 5 sektör ise;

2001 yılı itibariyle Hatay'ın GSYİH'si 2.638 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. Bu değer ile Hatay İli Türkiye GSYİH'sine katkıda bulunan 81 il içerisinde 12. sırada yer almıştır. Aynı yıl Akdeniz Bölgesi'nde yer alan sekiz il içerisinde ise Adana, Mersin ve Antalya'dan sonra Türkiye GSYİH'sine en çok katkı yapan dördüncü il olmuştur.

GSYİH sektörel dağılımına bakıldığında istihdam edilen toplam nüfusun yüzde 61'inin tarım sektöründe bulunmasına karşı tarım sektörünün GSYİH'ye katkısı yüzde 13,3 olarak gerçekleşmiş ve GSYİH'ye olan katkısı ile diğer sektörlerin gerisinde kalmıştır. Yüzde 62,6 ile en çok katkıyı sağlayan hizmet sektörleri olmuştur. Bunu takip eden sanayi sektörü ise GSYİH'ye katkı sağlayan sektörler arasında ikinci sırada yer almaktadır.

Dış ticaret rakamları doğrultusunda Hatay Ekonomisi incelendiğinde ise;

2006 yılı itibariyle Hatay'da 591 ihracatçı firma 951 milyon dolar tutarında ihracat gerçekleştirerek Türkiye genelinde onuncu il olmuştur.

İthalat rakamları doğrultusunda incelendiğinde ise Hatay'da 447 firma 1.776 milyon dolar ithalat gerçekleştirerek Türkiye genelinde sekizinci sırada yer almıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

“İLLER GELECEKLERİNİ ŞEKİLLENDİRİYOR: HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” 28 HAZİRAN 2007 YÖNETİCİ ÖZETİ

Dinlerin ve kültürlerin buluştuğu Hatay, geçmişten bugüne konumu ve barındırdığı uygarlıklarla doğunun ve batının ilk kesişme noktası olmuştur.

Coğrafi konumu, ticaret ve turizmde sahip olduğu potansiyel ve gelişen sanayisi ile Hatay, sahip olduğu avantajları kullanarak, bu sıralamalarda daha üst basamaklara çıkabilecek potansiyele sahiptir.

Hatay ilinin hedeflediği ekonomik ve sosyal gelişim stratejilerinin belirlenebilmesi amacıyla, TEB'in KOBİ AKADEMİ programının bir parçası olan “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” gerçekleştirilmiştir.

28 Haziran 2007 tarihinde Savon Otelinde, Hatay ilinin ekonomik ve ticari yapısının temsilcilerinden oluşan 83 kişilik bir grupla gerçekleştirilen çalışmada Hatay ilinin geçmişi ve bugünü değerlendirilmiş; ilin gelişimini etkileyen faktörler detaylı olarak analiz edilmiştir.

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, üç ana aşama halinde yürütülmüştür. İlk aşama, ilin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler ile karşısındaki fırsat ve tehditlerin belirlendiği bölüm olmuştur.

İkinci aşamada ise, Hatay İli'ni ve işletmelerini bugün etkileyen ve gelecekte de etkileyecek olan eğilim ve gelişmeler tespit edilmiş ve bu eğilimleri etkin biçimde kullanabilmek için yerine getirilmesi gereken görevler belirlenmiştir.

Üçüncü aşama ise, bu gelişim görevlerinin en önceliklilerinin gerçekleştirilebilmesi için kısa ve orta vadede yapılması gerekenlerin tespit edildiği bölüm olmuştur.

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”nda seçilen görevlerin alanlarına göre bir değerlendirme yapıldığında Hatay ili aktörlerinin, Hatay ilinin gelecek stratejilerini şu görevlerin gerçekleştirilmesiyle hayata geçirebilecekleri anlaşılmaktadır:

1. Hatay'ın mevcut tarımsal potansiyelinden iç ve dış pazarda etkin olarak yararlanabilmek ve önemli bir ekonomik değer haline getirebilmek için çalışmalar yapılması gerekmektedir.
2. Hatay'ın sahip olduğu tarihsel zenginliğin ve turizm potansiyelinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması; turizmin başlı başına bir sanayi kolu olarak ele alınması ve planlanması gerekmektedir.
3. Hatay'ın mevcut sanayi kollarındaki işletmelerin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılabilmesi için işletmelerin yeniden yapılandırılmasına, aile işletmelerinin profesyonelleşmesine ve insan kaynağının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.
4. Hatay dış ticaretinin katma değerli ürünler ile geliştirilmesi, dış ticarete komşu il ve ülkelerin potansiyellerinden çeşitli hizmetlerin etkinliğini artırarak faydalanılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

TEB
Hatay Şubesi

5. Hatay'ın gelişen rekabet ortamında yurtiçi pazarda rekabet edebilmesi için başta tarımsal olmak üzere katma değerli ürünler üretmesi ve nakliye avantajını iç pazar için de kullanması gerekmektedir.

Bu görevlere ulaşılması için gereken 2 - 5 yıllık hedeflerin ve çıktılarının tamamının ortaya çıkardığı tespitler şunlar olmaktadır:

Hatay İli'nin gelişimi için tarım ve turizm en önemli iki gelişim alanı olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan, bu alanlarda istenen gelişim düzeylerine ulaşabilmek için hem Hatay işletmelerinin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması hem de bu alanları destekleyen sektörlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Hatay İli'nin sahip olduğu turizm potansiyelini değerlendirmeye yönelik olarak yurt içinde ve dışında Hatay markası oluşturmak amacıyla bir proje başlatılmalıdır.

Hatay'ın girişimcilik konusundaki yeteneği ve isteğinin özellikle bu iki alanda kullanılmasının teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu anlamda, ihtiyaç duyulan tek konu tarım ve turizmde kurulacak yeni işletmeler değil, girişimcilik konusunda da Hatay aktörlerinin bilgilendirilmesidir.

Hatay tarımının hem yurt içinde hem de yurtdışında istenen pazar olanaklarına kavuşabilmesi için katma değer düzeyinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun en önemli gereklerinden birini de Hatay'da tarım ürünlerini işleyecek tesislerin kurulması oluşturmaktadır.

Hatay İli'nin tarım ve tarıma dayalı ihracat potansiyelinin katma değerini artıracak ürün ve sanayi geliştirme projelerinde üniversitenin aktif katılımını sağlayacak, uluslararası firmalarla işbirliğini artıracak projeler geliştirilmelidir. Üniversite ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'yle tarımsal çeşitlilik, verimlilik ve katma değer düzeyini artırmaya yönelik olarak çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Tarımda gereken gelişim düzeyleri, çiftçinin bilinçlendirilmesini de gerekli kılmaktadır. Bu konuda hem üniversite, hem STK'ler hem de işletmeler düzeyinde ortak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda yapılacak çalışmalar, ulaşılmak istenen katma değer düzeyinin de artmasını sağlayacaktır.

Hatay İli, diğer sektörlerde de ortaya çıktığı gibi, turizmde de planlı ve yeni yatırımlara ihtiyaç duymaktadır. Hatay İli'nin bu alandaki girişimciliğinin teşvik edilmesinin yanı sıra, mevcut işletmelerin geliştirilmesine, işgücünün nitelikli hale getirilmesine de büyük ihtiyaç duyulmaktadır.

Hatay İlinde her ne kadar tarım ve turizm ön plandaki iki sektör olsa da Hatay ilinin ekonomisini yakından ilgilendiren bir diğer alan da taşımacılıktır. Gerek Hatay Ekonomisi'ne başlı başına yaptığı katkı gerekse de Hatay'ın dış ticaretini desteklemesi açısından değerlendirildiğinde bu sektörün gelişiminin de öncelikli olarak ele alınması gerekmektedir.

Hatay İli'nde işletmelerin dış ticaret etkinliklerinin artırılmasına yönelik çift yönlü bir çalışma gerekmektedir. İlk yön, Hatay işletmelerinin ürünlerinin katma değer, nitelik ve standart bazında gelişmelerinin sağlanmasıdır. Bu gerek tarım gerekse de Hatay İli'nde öne çıkan diğer sanayi ürünleri için gereklidir.

Diğer yön ise, işletmelerin dış ticaret niteliklerinin geliştirilmesi; bu anlamda hem işletmelerin dış ticaret yapılarının iyileştirilmesi hem de insan kaynağının niteliğinin artırılması çalışmalarını gerekmektedir.

Hatay işletmelerinin yapılarının geliştirilmesi ve aile şirketlerinin kurumsallaşma çabalarının desteklenmesi; istenen tüm alanlardaki gelişimi destekleyecek en önemli etkenlerden birini oluşturmaktadır.

Pek çok ilimizde de yaşandığı gibi, Hatay işletmelerinin etkinliğinin artırılması için hem il içinde işbirliklerinin sağlanması hem de işletmelerin profesyonel hizmet alma bilincinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Hatay İli'nin ve özellikle İskenderun'un ekonomisinde önemli bir yer tutan İSDEMİR'in il ekonomisine katkısını artıracak planlamalar yapılmalıdır. İSDEMİR'in hem varolan olanakları hem de gelecek planlamalarında yer alan fırsatların etkin bir şekilde değerlendirilmesi için Hatay İli'nin bütünündeki ve özellikle İskenderun'daki ekonomik aktörlerin ve STK'lerin aktif yönlendirici rol almaları gerekmektedir.

Tarihi Uzun Çarşı

1. BAŞLAMADAN ÖNCE...

Hatay İli'nin hedeflediği ekonomik ve sosyal gelişim stratejilerinin belirlenebilmesi amacıyla, 28 Haziran 2007 tarihinde Savon Oteli'nde, Hatay İli'nin ekonomik ve ticari yapısının temsilcilerinden oluşan 83 kişilik bir grupla gerçekleştirilen çalışmada Hatay İli'nin geçmişi ve bugünü değerlendirilmiş; ilin gelişimini etkileyen faktörler ve bunlara dayanan kısa ve orta vadeli hedefler belirlenmiştir.

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, Hatay İli'nin sahip olduğu potansiyelin ve ili etkileyen eğilimlerin ili en yakından tanıyan aktörler tarafından değerlendirilmesi ve ile özel stratejik gelişim alanlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi olarak bu çalışmanın öncesinde ve sırasındaki tüm aşamalarında yorumlarıyla ve destekleriyle etkin ve başarılı bir program yapılmasını sağlayan Hatay Valiliği'ne, Antakya Belediye Başkanlığı'na, Antakya Ticaret ve Sanayi Odası'na, İskenderun Deniz Ticaret Odası'na, Prof. Dr. Sn. Cemal YÜKSELEN'e ve tüm katılımcılara teşekkür eder; “Hatay Gelecek Stratejileri Konferansı Sonuç Raporu”nu saygılarımızla bilgilerinize arz ederiz.

Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Ltd. Şti.

2. “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” AJANDA VE KATILIM BİLGİLERİ

“**H**atay Gelecek Stratejisi Konferansı”, üç aşama halinde yürütülmüştür. İlk aşama, Hatay İli’nin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönler ile karşısındaki fırsat ve tehditlerin belirlendiği bölüm olmuştur. İkinci aşama, ili bugün etkileyen ve gelecekte de etkileyecek olan eğilim ve gelişmelerin tespit edilmesi ve bu eğilim ve gelişimleri etkin biçimde kullanabilmek için yerine getirilmesi gereken görevlerin belirlenmesi olmuştur. Üçüncü aşamada ise, bu gelişim görevlerinin en önceliklilerinin gerçekleştirilebilmesi için kısa ve orta vadede yapılması gerekenler tespit edilmiştir. Tüm çalışma aşamaları, Hatay İli’nin ekonomik, ticari ve sosyal hayatına etki eden aktörlerin grup çalışmaları ile “beyin fırtınası” tekniğine dayalı olarak yürütülmüştür.

2.1 “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” AKIŞI

28 Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilen “Hatay Gelecek Stratejileri Konferansı”nda sırasıyla aşağıdaki konular tartışılmıştır

Açılış
Hatay’ın GZFT Analizi
Hatay İşletmelerinin Gelişimini Etkileyen Eğilimler
Hatay’ın Ekonomik Gelişim Görevlerinin Belirlenmesi
Hatay’ın 2 - 5 Yıllık Ekonomik Gelişim Hedeflerinin Belirlenmesi

2.2 “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” AJANDA AÇIKLAMALARI

AÇILIŞ OTURUMU

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, TEB Ticari Bankacılık Genel Müdür Yardımcısı Sn. Turgut Boz’un, Hatay Valisi Sn. Ahmet Kayhan’ın, Antakya Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Sn. Hikmet Çiğin’in, Antakya Belediye Başkanı Sn. Mehmet Yeloğlu’nun, İskenderun Deniz Ticaret Odası Başkanı Sn. Bülent Kavsak’ın açılış konuşmaları ile başlamıştır. Açılışın konuşmalarının ardından, Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi’nin hazırladığı sunum gerçekleştirilmiş, Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi Şirket Müdürü Adnan ŞAHSÜVAR’ın konuşması ve çalışma ile ilgili açıklamaları ile açılış oturumu sona ermiştir.

“HATAY’IN GZFT ANALİZİ” UYGULAMASI

GZFT analizi (güçlü zayıf yönler ile fırsat ve tehditleri tespiti) çalışmasının amacı, Hatay İli’nin gelecek stratejilerini oluştururken yararlanacağı güçlü yönlerini, zorlanabileceği ve güçlendirmesi gereken zayıf yönlerini belirlemek, gelecekte ulaşacağı noktaların Hatay ilini hangi fırsatlara ulaştıracağını ve hangi tehditleri bertaraf edebileceğini ortaya koymaktır.

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”nın ilk aşaması olan bu bölümde katılımcılar, grup çalışması ile Hatay İli'nin GFZT analizini gerçekleştirmişlerdir.

“HATAY İŞLETMELERİNİN GELİŞİMİNİ ETKİLEYEN EĞİLİMLER” UYGULAMASI (Eğilimler Haritası)

“Eğilimler Haritası” çalışmanın ikinci aşaması olmuştur. Hatay işletmelerini ve doğal olarak da ilin ekonomik gelişimini hangi eğilim ve gelişmelerin nasıl etkilediği bu bölümde tartışılmıştır.

Hatay işletmelerini yerel, ulusal ya da uluslararası düzeyde pek çok gelişme etkilemekte; bu gelişmeler de çeşitli eğilimleri ve ihtiyaçları doğurmaktadır.

Hatay'ın ulaşmak istediği gelecek stratejisinde bu eğilimlerin ve gelişmelerin kimilerinin doğrudan, kimilerinin ise dolaylı olarak etkisi vardır. Hatay'ın bu eğilim ve gelişimleri doğru ve kendi özelinde yorumlayabilmesi bu eğilimlerin doğuracağı etkileri de önceden görebilmesini sağlayacaktır.

Bu anlamda, eğilimlerin, ortaya çıkan yeni ihtiyaç ve durumların doğru analiz edilmesinin büyük önemi bulunmaktadır. Doğru analiz edilen ihtiyaç ve durumlar, Hatay iline ulaşmak istediği noktaya yönelik çalışmalarında çeşitli görevler işaret edecektir.

Eğilimler Haritası, Hatay'ın gelişimi için bu eğilimlerin yorumlandığı ve gelişim görevlerinin belirlendiği aşama olmuştur.

“HATAY'IN EKONOMİK GELİŞİM GÖREVLERİNİN BELİRLENMESİ” UYGULAMASI

“Hatay İşletmelerinin Gelişimini Etkileyen Eğilimler” çalışmasıyla birlikte katılımcılar, Hatay'ı etkileyen eğilimlerin Hatay iline işaret ettiği görevleri tespit etmişlerdir.

Bu görevler Hatay İli'nin kısa ve orta vadedeki gelişimi ve gelecek stratejilerinin uygulanabilmesi için yerine getirilmesi gereken görevlerdir.

Bu amaçla katılımcılar, uygulamanın bu bölümünde, “eğilimler haritası”ndan çıkan tüm görevleri incelemişler ve ilin gelişimi için öncelikle ele alınması gerekenleri belirlemişlerdir.

“İller İçin Gelecek
Stratejisi Konferansı”,
28 Haziran 2007 -
Hatay

“HATAY’IN İKİ- BEŞ YILLIK EKONOMİK GELİŞİM HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ” UYGULAMASI

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı” çalışmasının üçüncü bölümü çalışmanın aynı zamanda son uygulamasıdır. Bu bölümde katılımcılar, bir önceki aşamada belirledikleri görevlerin yerine getirilebilmesi için ulaşılmaması gereken kısa ve orta vadeli hedefleri belirlemişlerdir. “Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, yöntem itibariyle birbirleriyle ilişkili aşamalardan oluşmaktadır. İlin sahip olduğu faktörlerin değerlendirilmesinin ardından, gelişmeler tespit edilmiş ve görevler bundan yola çıkarak belirlenmiştir. Çalışmanın bu son aşamasında ise, görevler içerisinde Hatay’ın gelişiminde en öncelikli ve acil olanların yerine getirilmesi için ulaşılmaması gereken kısa ve orta vadeli hedefler belirlenmiştir.

2.3 KATILIMCILAR VE GRUPLAR

28 Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilen “Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, Hatay’ın ekonomik, ticari ve sosyal hayatını temsil eden; çeşitli işletme ve kuruluşlardan 83 kişilik bir katılımı yürütülmüştür:

NO	KATILIMCI	KURUM	NO	KATILIMCI	KURUM
1	Mehmet Kılıçlar	Hatboru	43	Ali Tekten	İskenderun Sanayi ve Ticaret Odası
2	Uğur Özalır	Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü	44	Hikmet Otuzbir	Hasiad
3	Mustafa Adıgüzel	Erzin Kaymakamlığı	45	Ö. Emrah Kaçın	Emrah Bilgisayar
4	Zehra Ayhan	MKÜ Gıda Müh. Böl.	46	Serpil Korkmaz	Ekogündem Gazetesi - İsk.
5	Tuba Gölge	KOSGEB Hatay Temsilcisi	47	Osman Gündoğar	Özinternak Nak. Ltd. Şti.
6	Volkan Ekmekçi	Ekmekçi Makina	48	Bekir Balıkcı	Antakya Belediyesi
7	Mustafa Kemal Sangün	MKÜ Kimya Böl.	49	Gülây Yüceer	Canan Mobilya
8	Nureddin Çolak	MKÜ Kimya Böl.	50	Bülent Mıstıkoğlu	Mıstıkoğlu Tarım
9	Sıtkı Ünüvar	Antakya OSB Md.	51	Ünal Çolakoğlu	Çolakoğlu Tekstil San.
10	İbrahim Bitargil	Hateks / Hatfil	52	Mehmet Ali Yapar	Yapar Kardeşler Orm. Ür.
11	Erol Aygen	Aygen Mühendislik	53	Hayrettin Çolakoğlu	Aypak Çırcır Ltd. Şti.
12	Cemal Güven	Ersin Group	54	Berket Avcı	Avcı Tarım Ürünleri İTH. İHR.
13	Gülây Gül	Gülteks Dış Tic. Ltd.	55	Rıfat Görür	Görür Kereste
14	Kudret Alan	Ekrem Narin Ltd. Şti.	56	Tekin Gümüş	Teksin Tarım Gıda Ltd.
15	Halit Yetişir	MKÜ Ziraat Fak.	57	Lütfi Tayfur	Antakya Gümrük Md.
16	Levent Mıstıkoğlu	OM-ZE Tarım	58	Hüseyin Mirioğlu	Olgay Tarım Ürünleri
17	Mehmet Okay	Antakya Ziraat Odası	59	Kemal Altunay	Y. M. M.
18	M. Ali Kuseyri	Antakya Ticaret Borsası	60	Serdar Kirit	Güven Makina
19	Mustafa Kaplankıran	MKÜ Ziraat Fak.	61	Remzi Güzel	Saha Tarım
20	Hasan Özyılmaz	Tarım İl Müdürlüğü	62	Doğan Narin	Doğan Mahmut Narin Ltd. Şti.
21	Nesim Özdemir	Tarım İl Müdürlüğü	63	Selahattin Eskiocak	Sema Tarım Ltd.
22	Gül Deliktaş	Tarım İl Müdürlüğü	64	Fuat Akıllı	İnci Bul. San. Ve Tic. A.Ş.
23	Kerem Mertayak	Ticaret Odası - Mimarlar Odası	65	Aydın Toksöz	Toksöz Otomotiv
24	Hakan Boyacı	Turizm Derneği	66	Nizam Eskiocak	İpek Orman Ürünleri
25	Abdülğani Mazmanoğlu	Mimarlar Odası	67	Seyfi Değirmenci	Değirmenci Orman Ltd. Şti.
26	Prof. Dr. Cevat Tosun	MKÜ	68	Ahmet Temel Süerdem	Deniz Ticaret Odası - İskenderun
27	Öğr. Gör. Fikret Gökçe	MKÜ	69	Nurettin Mertayak	Mertöz İnşaat
28	Metin Kışlıoğlu	Hatay Turizm Derneği	70	A. Ferit Uygur	Bilgi Gemi Acentalığı
29	Mehmet Ali Solak	Hatay Güney Rüzgarı Dergisi	71	Mehmet Sağ	Sağlam Nakliyat
30	Musa Yüksekönül	Başaran Uluslararası Nakliyat	72	Faruk Aslan	Özaslanlar AŞ.
31	Hüseyin Güngör Altaç	İl Kültür ve Turizm Şube Müd.	73	Mahmut Rıdvanoğulları	Platform Uls. Taş.
32	Özcan Kara	Has Turizm	74	Mehmet Kahraman	Kahraman Cam San.
33	Raci Coşkuner	Antakya Belediye Başkan Yard.	75	M. Sabit Karadeniz	Gürtaş Ltd. Şti.
34	Sabahattin Akbay	İnşaat Müh. Odası - İskenderun	76	Kemal Gül	UND - Gülsan Taşımacılık
35	Abdullah Korkmaz	Hatay Mali Müş. Odası	77	Mehmet Bozkır	Bozkır Mobilya
36	Malik Gümüş	Roder - Hatay	78	Ayşegül Yaraş	Ekintaş İnşaat
37	Mehmet Sabuncu	İl Özel İdare	79	Selim Mirioğlu	Özmirioğlu Yağ san.
38	M. Emin Yardımcı	Antakya Belediye Fen İşleri	80	Mustafa Yılmaz	Cem-Ay Nak.
39	Zafer Kutlu	Yeminli Mali Müşavir	81	Hatice Topaloğlu	Ekintaş İnş.
40	Asaf Asfuroğlu	Depaş Ltd.	82	Ali Kavak	Akaş Ali Kavak A.Ş.
41	Tahsin Rende	Seren Ltd.	83	Metin Şorba	Özçorbacı Ltd.
42	Emir Kvasoğlu	HAGİAD Bşk.			

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”, grup çalışması temeline dayalı, beyin fırtınası yöntemiyle yürütülen bir çalışmadır. Katılımcılar, temsil ettikleri sektör ve kurumlar göz önünde bulundurularak, uygulama adımlarına göre yedi gruba ayrılmışlardır.

GRUP 1 - ANTİOCH

KATILIMCI	KURUM
Mehmet Kılıçlar	Hatboru
Uğur Özalır	Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü
Mustafa Adıgüzel	Erzin Kaymakamlığı
Zehra Ayhan	MKÜ Gıda Müh. Böl.
Tuba Gölge	KOSGEB Hatay Temsilcisi
Volkan Ekmekçi	Ekmekçi Makine
Mustafa Kemal Sangün	MKÜ
Nureddin Çolak	MKÜ
Sıtkı Ünüvar	Antakya OSB Md.
İbrahim Bitargil	Hateks / Hatfil
Erol Aygen	Aygen Mühendislik
Cemal Güven	Ersin Group
Gülşay Gül	Gülteks Dış Tic. Ltd.

GRUP 2 - BAŞAK

KATILIMCI	KURUM
Kudret Alan	Ekrem Narin Ltd. Şti.
Halit Yetişir	MKÜ Ziraat Fak.
Levent Mistikoğlu	OM-ZE Tarım
Mehmet Okay	Antakya Ziraat Odası
M. Ali Kuseyir	Antakya Ticaret Borsası
Mustafa Kaplankıran	MKÜ Ziraat Fak.
Hasan Özyılmaz	Tarım İl Müdürlüğü
Nesim Özdemir	Tarım İl Müdürlüğü
Gül Deliktaş	Tarım İl Müdürlüğü
Asaf Asfuroğlu	Depaş Ltd.

GRUP 3 - YENİ UFUKLAR

KATILIMCI	KURUM
Kerem Mertayak	ATSO Meclis Bşk.
Hakan Boyacı	Turizm Derneği
Abdülğani Mazmanoğlu	Mimarlar Odası
Prof. Dr. Cevat Tosun	MKÜ
Öğr. Gör. Fikret Gökçe	MKÜ
Metin Kışloğlu	Hatay Turizm Derneği
Mehmet Ali Solak	Hatay Güney Rüzgârı Dergisi
Musa Yüksekönül	Başaran Uluslararası Nakliyat
Hüseyin Güngör Altaç	İl Kültür ve Turizm Şube Müd.
Özcan Kara	Has Turizm
Tahsin Rende	Seren Ltd.
Emir Kavasoglu	HAGIAD Bşk.

GRUP 4 - ATICILAR

KATILIMCI	KURUM
Raci Coşkun	Antakya Belediye Başkan Yrd.
Sabahattin Akbay	İnşaat Müh. Odası - İskenderun
Abdullah Korkmaz	Hatay Mali Müş. Odası
Malik Gümüş	Roder - Hatay
Mehmet Sabuncu	İl Özel İdare
M. Emin Yardımcı	Antakya Belediye Fen İşleri
Zafer Kutlu	Yeminli Mali Müşavir
Ali Tekten	İskenderun San. ve Tic. Odası
Hikmet Otuzbir	Hasiad
Ö. Emrah Kaçın	Emrah Bilgisayar

GRUP 5 - HATAY GÖNÜLLÜLERİ

KATILIMCI	KURUM
Serpil Korkmaz	Ekogündem Gazetesi - İsk.
Osman Gündoğar	Özinternak Nak. Ltd. Şti.
Bekir Balıkcı	Antakya Belediyesi
Gülşay Yüceer	Canan Mobilya
Bülent Mistikoğlu	Mistikoğlu Tarım
Ünal Çolakoğlu	Çolakoğlu Tekstil San.
Mehmet Ali Yapar	Yapar Kardeşler Orm. Ürünleri
Hayrettin Çolakoğlu	Aypak Çırcır Ltd. Şti.
Berket Avcı	Avcı Tarım Ürünleri İTH. İHR.
Rifat Görür	Görür Kereste
Hatice Topaloğlu	Ekintaş İnş.

GRUP 6 - DİNAMİK

KATILIMCI	KURUM
Tekin Gümüş	Teksin Tarım Gıda Ltd.
Lütfi Tayfur	Antakya Gümrük Md.
Hüseyin Mirioğlu	Olgay Tarım Ürünleri
Kemal Altunay	Y. M. M.
Serdar Kırmıt	Güven Makine
Remzi Güzel	Saha Tarım
Doğan Narin	Doğan Mahmut Narin Ltd. Şti.
Selahattin Eskiocak	Sema Tarım Ltd.
Fuat Akıllı	İnci Bul. San. Ve Tic. A.Ş.
Aydın Toksöz	Toksöz Otomotiv
Ali Kavak	Akaş Ali Kavak A.Ş.
Metin Şorba	Özçorbacı Ltd.

GRUP 7 - KALABALIK

KATILIMCI	KURUM
Nizam Eskiocak	İpek Orman Ürünleri
Seyfi Değirmenci	Değirmenci Orman Ltd. Şti.
Ahmet Temel Süerdem	Deniz Tic. Odası - İskenderun
Nurettin Mertayak	Mertöz İnşaat
A. Ferit Uygur	Bilgi Gemi Acentalığı
Mehmet Sağ	Sağlam Nakliyat
Faruk Aslan	Özaslanlar AŞ.
Mahmut Rıdvanoğulları	Platform Uls. Taş.
Mehmet Kahraman	Kahraman Cam San.
M. Sabit Karadeniz	Gürtaş Ltd. Şti.
Kemal Gül	UND - Gülsan Taşımacılık
Mehmet Bozkır	Bozkır Mobilya
Ayşegül Yaraş	Ekintaş İnşaat
Selim Mirioğlu	Özmirioğlu Yağ san.
Mustafa Yılmaz	Cem-Ay Nak.

Grupların her bir oturumda ortaya koydukları çıktılarının tamamı “Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı Grup Çıktıları” bölümünde yer almaktadır. Raporun ana bölümünde yer alan yorumlar, tespit ve öneriler ise grup çıktılarının konsolidasyonuna ve Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi danışmanlarının görüşlerine dayanmaktadır.

3. “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” SONUÇLARI

3.1 HATAY’IN GZFT ANALİZİ

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”nda katılımcılar, ilk uygulama olarak Hatay’ın güçlü - zayıf yönleri ile karşısındaki fırsat ve tehditlerin analizini yapmışlardır.

Hatay İli aktörlerinin, Hatay’ın gelişimine yönelik kısa ve orta vadeli hedefleri yerine getirirken bu faktörleri göz önünde bulundurmaları gerekecektir.

Güçlü yönler görevlerin yerine getirilmesini kolaylaştıran, zayıf yönler zorlaştıran faktörlerdir. Bununla birlikte belirlenen fırsatlar da Hatay’ın görevleri yerine getirdiğinde ulaşacağı; tehditler de bertaraf edeceği faktörlerdir.

GÜÇLÜ YANLAR

- Gümrük kapısı (5)
- Girişimcilik potansiyeli (5)
- Coğrafi zenginlik (5)
- Tarım potansiyeli (5)
- Üniversite potansiyeli (4)
- Tüm ulaşım kaynaklarının varlığı (4)
- İhracat (4)
- Turizm potansiyeli (4)
- Demir çelik (3)
- Madencilik (3)

■ Çalışmayı gerçekleştiren yedi gruptan beşi, Hatay’da gümrük kapısı bulunmasını sahip olunan önemli bir güçlü yön olarak ifade etmiştir.

- Bu güçlü yan, Hatay’ın dış ticaretinin geliştirilmesi için kullanılacak önemli bir faktördür. Mevcut durumda, sadece nakliye sektörünün yararlandığı ve sektörü güçlü kılan bir faktör olmakla birlikte bu yönün ilin dış ticaretinin gelişimi için daha etkin bir biçimde nasıl kullanılacağı değerlendirilmesi gerekmektedir.

■ Beş grup, ilin sahip olduğu girişimcilik potansiyelinin il için önemli bir güçlü yön olduğunu belirtmiştir. Sahip olunan bu avantajın Hatay’da yeni yatırım ve gelişim beklenen alanlarda kullanılması için çeşitli projelerin geliştirilmesi gerekmektedir.

- Girişimcilik potansiyelinden güçlü bir yön olarak yararlanabilmek için iki konunun üzerinde durulması gerekmektedir. Bunlardan birincisi Hatay’da girişimciliğin geliştirilmesinin gerektiği alanların tespit edilmesidir. Hatay’da gelişmeye başlayan; yeni yatırım ve işletmelere ihtiyaç duyulan alanlarda girişimciliğin gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaçların doğru biçimde analiz edilmesi öncelikli konudur.

● İkinci konu ise, bu alanlarda teşvik edilecek girişimciliğin sürdürülebilir işletmelere dönüşebilmesi için gereken eğitim ve bilincin girişimci ve yatırımcılara kazandırılmasıdır. Hatay’da hem kamu hem de STK işbirliği ile girişimciliğin desteklenebilmesine yönelik eğitim ve danışmanlık programları yürütülmelidir.

■ Yedi gruptan beşi, Hatay’ın sahip olduğu coğrafi zenginliğin il için önemli bir güçlü yön olduğunu belirtmiştir. Bu güçlü yönün hangi alanlar açısından (tarım, turizm, vs) daha etkin değerlendirilebileceğinin ilin aktörleri tarafından belirlenmesi gerekmektedir. Sahip olunan coğrafi zenginliğin hangi açıdan öncelikli olarak değerlendirildiğinde daha fazla fayda sağlanacağı ve daha etkili fırsatlara ulaşılmasını kolaylaştıracağı ortaya konması gerekmektedir. Öncelik sıralamasının yapılması ve elde edilecek fırsatların değerlendirilmesi ile söz konusu güçlü yönden yararlanmak mümkün olabilecektir.

■ Beş grup, Hatay’ın tarım potansiyelinin il için önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Tarım potansiyelinin değerlendirilebilmesi için ilde yapılması gereken yatırımların belirlenmesi ve katma değerli tarımsal faaliyetlerin yürütülmesine yönelik görev dağılımının yapılması gerekmektedir.

● Tarım potansiyelinden yararlanabilmek için gereken tesis ve yatırımlarla ilgili olarak çalışmanın sonraki aşamalarında belirlenen görevlerin hem işletmeler hem de STK’ler ve kamu ile işbirliği halinde yerine getirilmesine yönelik adımlar atılmalıdır.

■ Üniversitenin varlığı Hatay İli için önemli bir güçlü yön olarak ifade edilmiştir. Üniversitenin varlığı, “gelecek stratejisi konferansı”nın yapıldığı her ilde güçlü bir yön olarak ifade edilmekle birlikte, bu güçlü yönün hangi açılardan ele alındığı ve nasıl değerlendirileceği net olmamaktadır. Benzer durum Hatay İli için de geçerlidir.

● Üniversitenin varlığının üniversite - sanayi işbirliği, üniversitenin Hatay ticaret hayatına kazandırdığı canlılık, sosyal hayatın gelişimine etkisi konularından hangisini daha fazla etkilediğinin netleştirilmesi ve üniversite varlığının bir güç olarak hangi alanlarda daha önem taşıdığı ortaya konması gerekmektedir. Güçlü yan olarak ifade edilen bir fak-

Mustafa Kemal
Üniversitesi

törden hangi alanlarda nasıl yararlanılacağına netlik kazanmaması güçlü yönünü sadece bir ifadede ibaret kalmasına neden olmakta, istenen etkileşim elde edilememektedir. Bundan dolayı da Hatay ili aktörlerinin bir araya gelerek üniversitenin ile kattığı faydaları ve beklentilerini netleştirmeleri gerekmektedir.

■ Hatay’da ulaşım kaynaklarının tüm çeşitlerinin mevcut olması, ilin sahip olduğu güçlü yönlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Bu durum hem yurtiçi hem de yurtdışı ticaretin ve turizmin gelişmesini destekleyecek araçlardan biridir.

■ İhracat, yedi grubun dördü tarafından Hatay İli için önemli bir güçlü yön olarak ifade edilmiştir. Hatay ihracatta Türkiye içindeki sıralaması, taşımacılık sektörü ve sınır avantajı ile ihracatını artırma potansiyeli son derece yüksek bir ildir. Bu avantajın daha etkin kullanılmaya başlanması gerekmektedir.

● İhracatın daha etkili yapılabilmesi için katma değerli ürünlerin geliştirilmesine ve yeni pazarlara yönelik araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Hatay’da başta tarım ürünleri olmak üzere; yeni / katma değerli ürünler geliştirilecek alanların üzerinde stratejik düzeyde çalışmalar, yeni pazarlara yönelik araştırmalar yapılmalıdır. Dış ticaretin gelişiminin Hatay’da stratejik düzeyde ele alınması; işletmelerin üniversite, STK’ler ve kendi aralarında işbirliği ve ortak çalışmalar gerçekleştirmesi gereklidir.

■ Hatay’ın sahip olduğu önemli bir diğer güçlü yan da turizm potansiyeli olarak ifade edilmiştir. Hatay’ın inanc turizmi açısından farklı ve önemli bir konumu vardır. Bu avantajın etkin olarak kullanılması ve ekonomiye katkısının artması gerekmektedir.

● Hatay’ın turizm avantajının etkin olarak kullanılabilmesi için öncelikle kentsel pazarlamaya yönelik çalışmaları başlatması gerekmektedir. Kentsel pazarlama, şehrin ulusal ya da uluslararası düzeyde bir bütün olarak tanıtılabilmesi amacıyla yürütülen ve tüm alanlardaki pazarlama strateji ve politikalarını kapsayan bir çalışmadır. Turizmin de gerek tanıtım, gerek altyapı yatırımları anlamında ele alınması gereken pek çok farklı boyutu olduğundan dolayı kentsel pazarlama hazırlıkları turizmin geliştirilmesine temel oluşturacaktır.

● Kentsel pazarlama çalışmalarıyla birlikte; Hatay turizminin geliştirilebilmesi ve hak ettiği ilgiyi görmesinin sağlanabilmesi için gereken yatırım, iyileştirme, tanıtım çalışmalarının hayata geçirilmesi, bu aşamada görev alacak tarafların da sürecin tamamında işbirliği ve ortak vizyon dahilinde hareket etmesi gerekmektedir.

■ Yedi gruptan üçü, demir çeliğin Hatay için güçlü bir yön olduğunu ifade etmiştir.

■ Benzer bir biçimde, madenciliğin de Hatay için güçlü bir yön olduğu üç grup tarafından ifade edilmiştir.

ZAYIF YANLAR

- Turizm potansiyelini değerlendirecek girişimciliğin eksikliği (7)
- Teşvik ve yatırım alanlarının dışında kalma (5)
- Demiryolu, denizyolu ve ulaşım yetersizliği (4)
- Kalifiye eleman eksikliği (4)
- Tanıtım eksikliği (4)

- Altyapı eksikliği (4)
- Asi nehri bakımsızlığı (3)

■ Hatay'ın zayıf yanlarıyla ilgili grup çıktıları incelendiğinde, grupların tamamının turizm potansiyelinin değerlendirilmesiyle ilgili girişimcilik eksikliğini en önemli zayıf yön olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Bu tespit, girişimcilik potansiyelinin ve turizmin ayrı ayrı birer güçlü yön olarak değerlendirilmesiyle çelişmektedir.

■ Teşvik ve yatırım alanlarının dışında kalma, beş grup tarafından güçsüz bir yön olarak ifade edilmiştir. Güçlü ve zayıf yanlar ilin sahip olduğu kendi özelliklerinden kaynaklanan ve kontrol edebileceği faktörlerken fırsat ve tehditler dışarıda kalan kontrol edilemeyen faktörlerdir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde tespit edilen bu faktör, Hatay İli için bir zayıf yön değildir. Hatay İli'nin, teşvik ve yatırım dışı kalmasına rağmen etkili olabileceği; işbirliği ile gelişme sağlanabilecek alanları belirleyip bunların üzerine yoğunlaşması daha faydalıdır.

■ Demiryolu, denizyolu ve ulaşım yetersizliği dört grup tarafından Hatay'ın güçsüz yönlerinden biri olarak belirlenmiştir. Benzer bir çelişki bu saptamada da karşımıza çıkmaktadır. Güçlü yönler arasında yer alan ve dört grup tarafından ifade edilen "her türlü ulaşım imkânının bulunması" ifadesi ile zayıf yönlerde ifade edilen bu faktörün karşılaştırılması gerekmektedir. Bu çelişki şu tespiti doğurmaktadır; Hatay ulaşım açısından pek çok avantaja sahiptir ancak gerek turizm, gerek ulaşım gerekse de ticaret etkinliğini artırabilmek için bu faktörden yeterince etkin yararlanamamaktadır.

■ Yedi çalışma grubundan dördü, Hatay'da kalifiye eleman eksikliğini sahip olunan bir zayıf yön olarak ifade etmiştir. "Gelecek Stratejisi Arama Konferansı"nın yürütüldüğü illerin hepsinde kalifiye eleman sorunu zayıf bir yan olarak görülmektedir. Bu durum kimi illerde ara eleman kimi illerde ise üst düzey yönetici eksikliği olarak ortaya çıkmaktadır.

- Bu zayıf yanın güçlendirilebilmesi ve ilin gelişimini sektöre uğratmaması için hızlı ve pratik uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Kalifiye eleman konusunda;
 - Mevcut personelin gelişiminin sağlanabilmesi ve istenen niteliklere kavuşturulabilmesi
 - Yeni işgücünün Hatay'a çekilebilmesi ve tutulabilmesi
 - Hatay sanayi ve ticaret ihtiyaçlarına uygun işgücünün yetiştirilmesi ana başlıklarında çeşitli çalışmalar yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

- Temelde bu üç konu çerçevesinde Hatay işletmelerinin üniversite, kamu ve STK'lerle işbirliği yapmaları, beklenti ve ihtiyaçlarını netleştirmeleri ve kalifiye eleman zayıflığını güçlendirecek projeler üretmeleri gerekmektedir.

■ Hatay'ın sahip olduğu zayıf yanlardan bir diğeri de dört grup tarafından ifade edilen tanıtım eksikliği olmuştur.

- Hatay'ın yatırım, turizm, işgücünün çekilmesi ve tutulması açısından ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılabilmesi için güçlü yönlerde de ifade edilen kentsel pazarlama konusunda topyekün bir çalışma gerçekleştirmesi gerekmektedir. Kentsel pazarlama çalışması, ilin gelecek stratejileriyle doğru orantılı bir biçimde, altyapıdan, turizme, yatırımdan, işgücüne kadar pek çok alanı kapsayan ilişkilendirilmiş bir çalışmadır. İlin her alandan katılımını, işbirliğini ve ortak vizyonunu gerektiren bu çalışma ilin gelişimi için biran önce ele alınması gereken bir konudur.

İskenderun Limanı

■ Altyapı eksikliği de grupların zayıf yön olarak belirttiği bir başka faktör olmuştur. Bu konuda işletme ve STK'lerin kamuoyu hareketine geçirecek çalışma ve lobi faaliyetlerini yürütmesi gerekmektedir.

■ Yedi gruptan üçünün belirttiği bir başka zayıf yön de Asi Nehri'nin bakımsızlığı olmuştur. Bu konuda kamunun yanı sıra işletmelerin yapabileceği çalışmalar da tespit edilmeli, halkın işletmelerin bu konuda bilinçlendirilmesi için kamuoyu oluşturulmalı ve STK'ler da bu konuda görev almalıdır.

FIRSATLAR

- Havaalanının açılması (6)
- Komşu ülkelere ihracat yapma potansiyeli (4)
- Tarım ürünlerinin işlenebilmesi (4)
- Sınır kapıları (4)
- Müze-kilise ve tarih bakımından tanınması ve inanç turizmi (3)
- İSDEMİR'in yassı sac ürünü çıkarması (3)
- Dünya enerji kaynaklarının azalmasına karşın farklı enerji potansiyeli (biodiesel, etanol, rüzgâr) (3)

■ Yedi çalışma grubunun altısı, havaalanının açılmasının Hatay için önemli bir fırsat olduğunu ifade etmiştir. Bu imkân Hatay'ın, başta turizm olmak üzere ulaşım ile bağlantılı tüm alanlarda gelişimini olumlu yönde etkileyecektir.

■ Dört grup komşu ülkelere ihracat yapma potansiyelini Hatay için önemli bir fırsat olarak belirlemiştir. Bu fırsatın, güçlü yönlerde belirtilen "ihracat ve tarım potansiyeli, gümrük kapısı ve ulaşım kaynakları" faktörleri ile birleştirilerek kullanılabilmesi gerekmektedir. Hatay, birbiriyle bu kadar rahat ilişkilendirilebilecek fırsat ve güçlü yanları kullanmaya ve sonuç almaya yönelik çalışmaları hızlandırmalıdır.

■ Tarım ürünlerinin işlenebilmesi fırsatı gruplar tarafından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu fırsata ulaşabilmek için sahip olunan tarım potansiyeli avantajının etkin olarak kullanılabilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tarım ürünlerinin işlenebilmesi, depolanabilmesi ve saklanabilmesi için gereken yatırımların hayata geçirilmesi; katma değerli tarım ürünlerinin ekonomiye kazandırılabilmesi için projeler üretilmesi gerekmektedir.

● Tarım ürünlerinin işlenmesi potansiyelinin nasıl kullanılacağı; diğer hangi fırsat ve güçlü yönlerle ilişkilendirilmesi gerektiğinin belirlenmesi gerekmektedir.

● Hatay'ın sahip olduğu girişimcilik potansiyelinin bu alanda da kullanılmasına yönelik yönlendirmeler ve bu alanda yeni yatırım ve girişimlerin sağlanması gerekmektedir.

■ Sınır kapıları, güçlü yönlerde de üzerinde durulan bir faktör olarak ele alınmıştır. İster fırsat isterse de güçlü yön olarak değerlendirilsin bu avantajın Hatay'da daha etkin olarak kullanılması için tarafların sınır kapılarının nasıl etkinleştirilebileceğini belirlemeleri gerekmektedir.

■ İnanç turizmi açısından sahip olduğu imkânlar, gruplar tarafından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu imkânlardan yararlanabilmek için güçlü yanlar da belirtilen kentsel pazarlama çalışmalarının başlatılması ve inanca turizmi fırsatına katkı verecek projelerin üretilmesi gerekmektedir.

■ İSDEMİR'in yassı sac üretimi üç grup tarafından Hatay için önemli bir fırsat olarak değerlendirilmiştir.

■ Hatay'ın sahip olduğu alternatif enerji kaynakları sahip olunan bir başka fırsat olarak tespit edilmiştir. Azalan enerji kaynaklarına alternatif olan bu kaynakların üretiminin artırılması ve Hatay'ın hem enerji kullanımına hem de ekonomisine katkıda bulunabilmesine yönelik araştırma ve çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.

İskenderun Demir
Çelik Fabrikası

■ Bu çalışmaların, hem bilimsel, hem ticari hem de yatırım boyutlarının eş zamanlı olarak ele alınabilmesi için bu boyutları değerlendirebilecek tüm tarafların bir araya geldiği platformlarının oluşturulması gerekmektedir.

TEHDİTLER

- Ortadoğu'nun belirsizliği (6)
- Susuzluk ve yeraltı kaynaklarının azalması (5)
- İklim değişikliği ve küresel ısınma (4)
- Sanayinin turizm ve tarımı tehdit etmesi (3)
- Teşvikli iller arasında olmaması (3)
- Çarpık kentleşmenin önlenememesi (3)
- Doğal afetler (3)

■ Grupların çıktıları değerlendirildiğinde, yedi gruptan altısının Ortadoğu'daki belirsizliği bir tehdit olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bu durum, bölgeyle yakın temas içinde olan Hatay'ın ekonomik, ticari ve sosyal durumunu yakından etkilemektedir.

■ Susuzluk ve yeraltı kaynaklarının azalması, Hatay'ı etkileyen önemli bir başka tehdit olarak değerlendirilmiştir.

■ İklim değişikliği ve küresel ısınma da belirlenen bir başka tehdit olmuştur.

- Doğal kaynakların azalması, küresel ısınma, doğal afetler gibi tehditler sadece Hatay'ı değil Dünya'nın hemen her bölgesini etkileyen tehditlerdir. Ancak çözüm geliştirebilmek ve bertaraf edebilmek için Hatay'ı en özelinde ilgilendiren ve ilin aktörlerinin katkısıyla çözülebilecek faktörlerin belirlenmesi çok daha isabetli olacak ve il için daha etkin sonuçlar doğuracaktır.

■ Sanayinin turizm ve tarımı tehdit etmesi, Hatay için belirlenen bir tehdit faktörüdür. Bu tehdidin tam olarak belirlenebilmesi ve bu tehditle savaşılabilmesi için tarafların bir araya gelmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut durumun değerlendirilmesi ve bu çok önemli üç sektörün de etkin büyümesi için çözümler üretilmesi gerekmektedir.

■ Hatay'ı tehdit eden bir başka unsur da üç grubun ifade ettiği çarpık kentleşmenin önlenememesi olmuştur. Çarpık kentleşme Hatay'ı pek çok açıdan etkileyen bir unsur olmaktadır. Gerek tarih ve turizm varlıklarının korunması ve ön plana çıkarılması, gerek sanayinin uygun alanlarda etkin gelişimi, gerek kaynakların kullanımı ve gerekse de sosyal gelişim açısından tehdit edici bir unsur olmaktadır.

- Hatay'ın çarpık kentleşme tehdidiyle baş edebilmesi için daha önceki bölümlerde ifade edilen kentsel planlama çalışmalarının yapılmasına ihtiyaç vardır. Bu planlamalar, Hatay İli'nin mevcut durumu ve sahip olmak istediği kent imajı arasındaki farkı ortaya koyacak ve her alanda yapılması gereken tüm düzenlemeleri ortak bir vizyon ışığında netleştirecektir.

3.2 HATAY İŞLETMELERİNİN GELECEĞİNİ ETKİLEYEN EĞİMLER

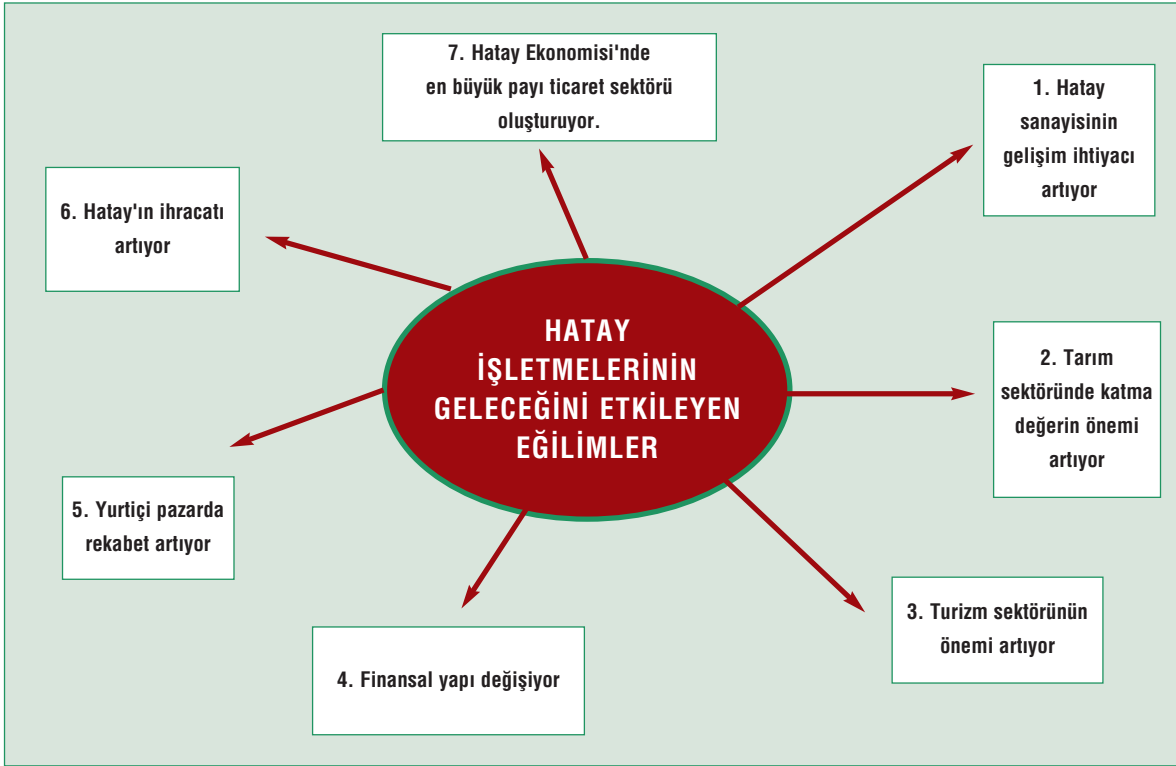
“Eğilimler Haritası”, “Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”nın, ikinci ana bölümüdür. Bu bölüm, Hatay’ı direkt ya da dolaylı olarak etkileyen gelişme ve eğilimlerin tespit edildiği ve bu eğilimlerin Hatay’a işaret ettiği gelişim görevlerinin belirlendiği aşamadır.

Bu bölüm, Hatay’ın gelecekte bulunmak istediği noktaya yönelik stratejileri belirlemede temel olan bölümdür. Hatay’ın çevresinde gelişen yerel, ulusal ya da uluslararası düzeydeki eğilim ve ihtiyaçlar Hatay’ı belli düzeylerde etkilemektedir. Hatay’ın bu etkilere en üst düzeyde uyum sağlayabilmesi ve bu etkilerin yaratacağı sonuçlardan faydalanabilmesi için bu etkileri iyi analiz etmeli ve bu etkilerin bir sonraki aşamalarını düşünmelidir.

Bu bölümün temel amacı da, bu eğilimleri; her bir eğilimin doğurduğu etkiyi belirlemek ve Hatay’ın bu etkilere uyumunu artırmak için yapması gerekenleri tespit etmektir.

Katılımcılar bu bölümde, Girişim Eğitim ve Danışmanlık Merkezi’nin daha önceden Hatay hakkında yaptığı araştırmalardan ortaya çıkan ana eğilimler çerçevesinde alt eğilimleri ve eğilimlerden doğan görevleri belirlemişlerdir.

Çalışmada yer alan yedi grup, uzmanlık ve deneyimlerine göre Hatay’ı etkileyen ana eğilimleri tartışmışlardır.

İskenderun
Organize Sanayi

GRUP 1: ANTIOCH

HATAY SANAYİSİ'NİN GELİŞİM İHTİYACI ARTIYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden ilki Hatay sanayisinin gelişim ihtiyacındaki artış olmuştur. Grup 1, bu eğilimi üç alt eğilim bazında incelemiştir.

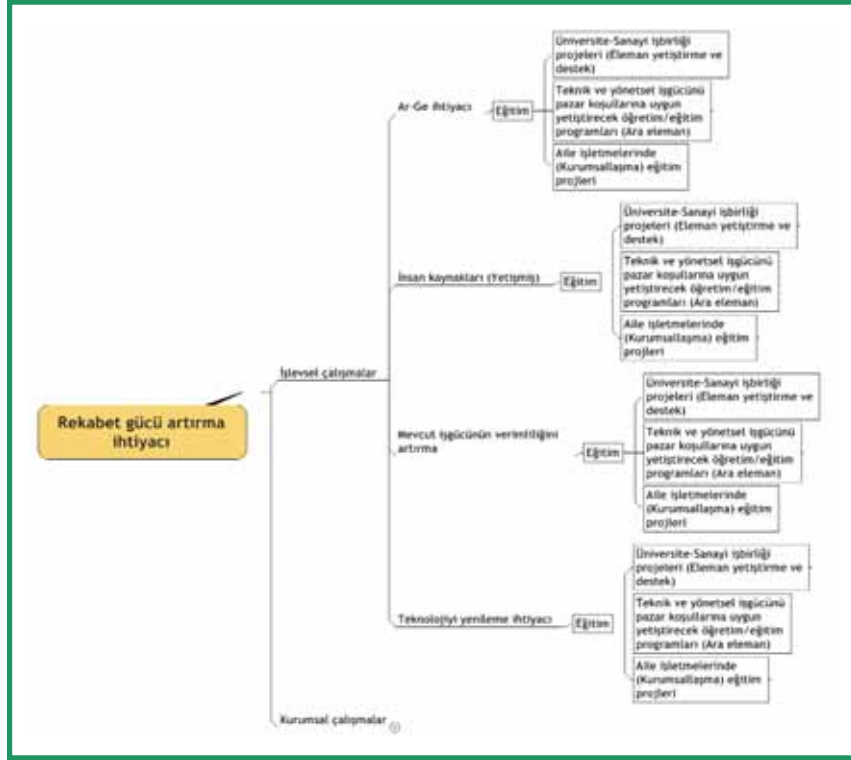
1. Hatay'daki mevcut firmaların gelişim ihtiyacı artış göstermektedir.
2. Sanayinin gelişimi arttıkça, yeni alanlarda yeni yatırım ve işletmelere de ihtiyaç duyulmaktadır.
3. Hatay işletmelerinin katma değer düzeyini yükseltmeleri gerekliliği artmaktadır.

Bu üç alt eğilim beraberinde yeni eğilimler ve gelişmeler getirmekte, bu değişimler de Hatay'ın gelişimi için bazı görevler işaret etmektedir. Grup 1, bu alt eğilimleri ve yerine getirilmesi gereken görevleri şöyle tespit etmiştir:

Grup 1
ANTIOCH

Mevcut İşletmelerin Gelişim İhtiyacı Artıyor

Mevcut Hatay işletmelerinin gelişim ihtiyacındaki artış, rekabet gücünün geliştirilmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Grup 1 bu ihtiyacın iki ana aşamada gelişim ihtiyacını tetiklediğini belirtmiştir. Ele alınan ilk eğilim işlevsel çalışmalar yapılması gerekliliği olmuştur.

■ Hatay'daki mevcut işletmelerin gelişim ihtiyaçları ve rekabet güçlerini geliştirme gerekliliği işletmelerin ar-ge çalışmalarını daha önemle ve hassasiyetle ele almaları gerekliliğini doğurmaktadır. Grup 1 katılımcıları, ar-ge çalışmalarının bu düzeyde yürütülebilmesi için eğitim konusunun çeşitli düzey ve açılarda ele alınması gerektiğini ifade etmişlerdir.

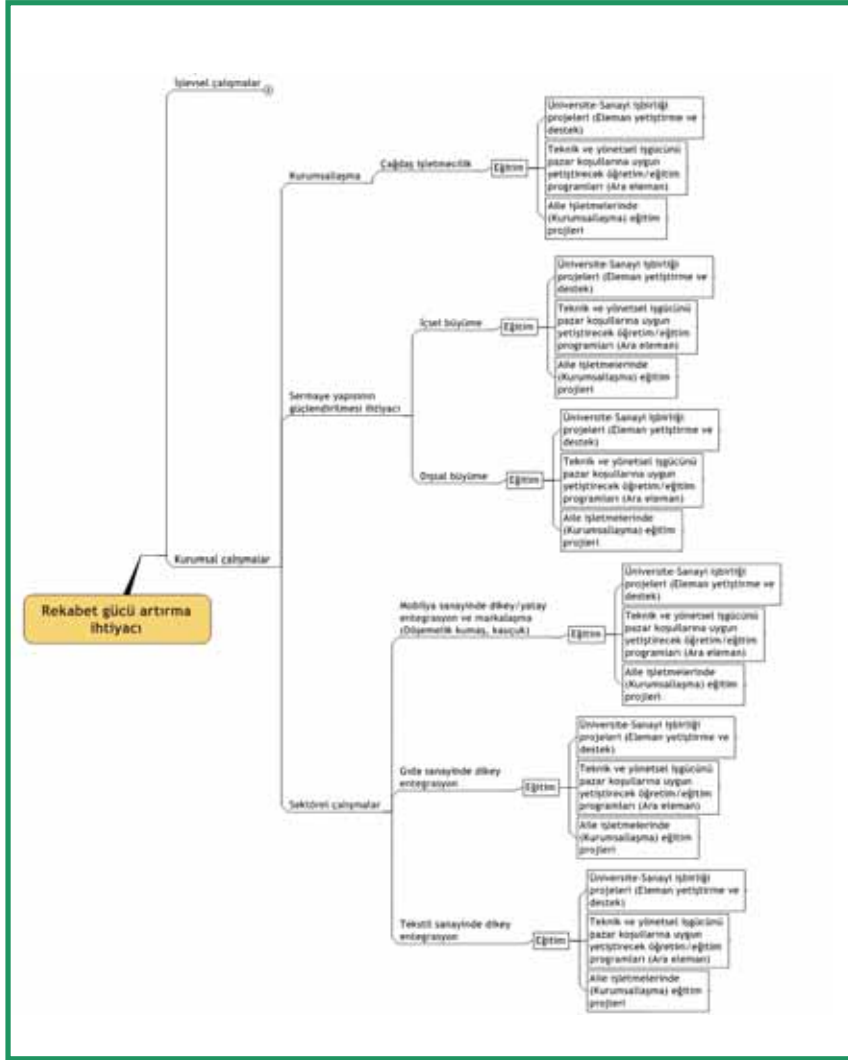
■ Hatay işletmelerinin rekabet çabalarını destekleyecek düzeyde ve yetişmişlikte insan kaynağına duyduğu ihtiyaç artmaktadır. Bu eğilimin Hatay işletmelerine işaret ettiği temel görev yine eğitim konusunda çalışmalar yapılması olmuştur

■ Hatay işletmelerindeki mevcut işgücünün verimliliğinin artırılması rekabet ve gelişim ihtiyaçlarının karşılanması açısından önemli bir gereksinim olarak tespit edilmiştir.

■ Hatay işletmelerinin rekabet güçlerini artırabilmek ve gelişebilmek için kullandıkları teknolojiyi yenilemeleri ve geliştirmeleri gerekmektedir.

● Hatay'daki mevcut işletmelerin gelişim ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve rekabet güçlerinin artırılabilmesi için ar-ge, insan kaynağının nitelik gelişimi / verimliliğinin artırılması ve teknolojinin geliştirilmesi gerekliliklerinin tümü; bu alanlarda eğitim yapılması gerekliliğini işaret etmektedir.

● Bu alanlarda gereken eğitim düzeyinin artırılabilmesi için üniversite sanayi işbirliğinin sağlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, Hatay'daki aile işletmelerinin kurumsallaşma çabalarını hızlandırmalarına yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Grup 1, Hatay işletmelerinin gelişim ihtiyaçlarının ortaya koyduğu bir diğer ihtiyacı kurumsal düzeyde çalışmalar yapılması gerekliliği olarak belirlemiştir.

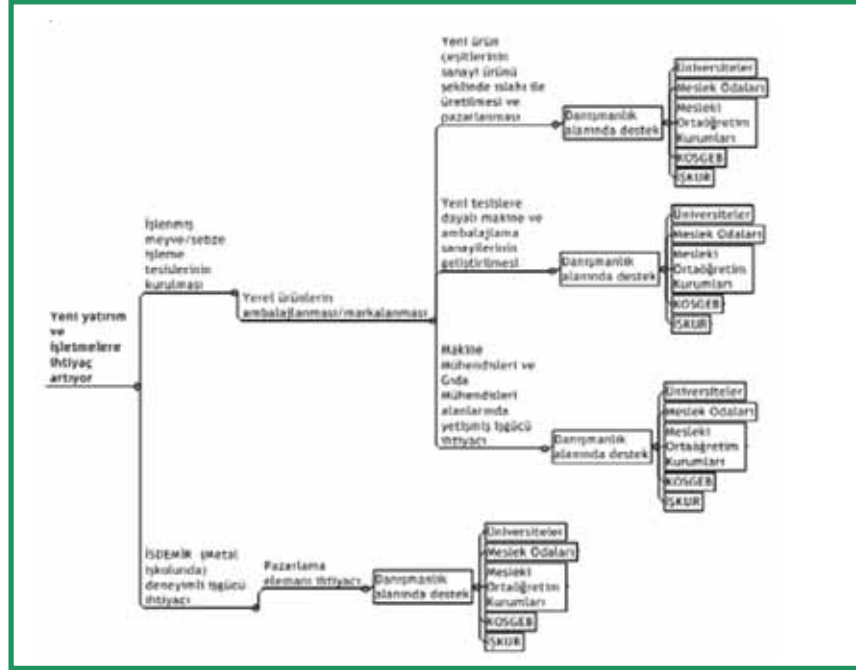
■ Hatay işletmelerinin gelişebilmeleri ve rekabet güçlerini artırabilmeleri için kurumsallaşmaya yönelik çalışmalar yapmaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Çağdaş işletmecilik yöntemleri kullanılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

■ Hatay işletmelerinin gelişiminin bir diğer ihtiyacı da işletmelerin sermaye yapısının güçlendirilmesi ile ilintilidir. Hatay işletmelerinin hem içsel hem de dışsal büyüme gerekmektedir.

■ Hatay işletmelerinin öne çıkan sektörlerde özel çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Mobilya, gıda ve tekstil sanayinde gerek dikey gerekse de yatay entegrasyonlarla işletmelerin gelişim ihtiyaçlarının karşılanması gerekliliği ortaya konmuştur.

● İşlevsel çalışmalar gereksiniminde tespit edilen görevler burada da Grup 1 tarafından aynı biçimde ortaya konmuştur.

Yeni Yatırım ve İşletmelere İhtiyaç Artıyor

Hatay sanayisinin gelişim ihtiyacı, Hatay'da yeni yatırım ve işletmelere duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu ihtiyaç Hatay'da iki sektörde ağırlıklı olarak ortaya çıkmaktadır.

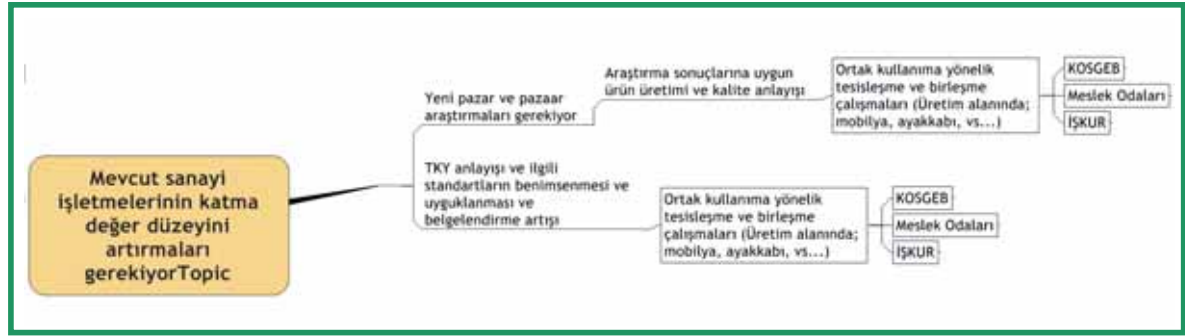
■ Hatay'ın en önemli sektörlerinden biri olan tarımda, meyve / sebze işleme tesislerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaca bağlı olarak bu sektörde markalaşmaya ve yeni ürünlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu eğilimin doğurduğu üç ihtiyaç belirlenmiştir:

1. Sanayi ürünü olarak kullanılmak üzere geliştirilen ve ıslah edilen yeni ürünlerin yetiştirilmesine ve pazarlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
2. Yeni tesisler için makine ve ambalaj sanayisinin geliştirilmesi gerekmektedir.
3. Makine ve gıda mühendisliği alanında gelişmiş nitelikli işgücüne ihtiyaç duyulmaktadır.

■ Metal sanayisinde deneyimli işgücüne; özellikle de pazarlamada görev alacak deneyimli ve nitelikli personele ihtiyaç duyulmaktadır.

- Özellikle katma değerli tarım ürünleri ve metal sektörü için danışmanlık alınması; bu anlamda da üniversite, meslek odaları, mesleki ortaöğrenim kurumları, KOSGEB ve İŞKUR'un işbirliği içinde proje geliştirmesi gerektiği bir görev olarak belirlenmiştir.

Mevcut Sanayi İşletmelerinin Katma Değer Düzeyini Artırmaları Gerekliyor

Hatay sanayisinin gelişim ihtiyacı, mevcut işletmelerin katma değer düzeyinin gelişim ihtiyacını gerektirmektedir.

■ Hatay işletmelerinin katma değer artışı sağlayabilmeleri için yeni pazarları araştırmaları; bu araştırmaların sonuçlarına uygun ürün ve kalite anlayışı geliştirmeleri gerekmektedir.

■ Katma değer düzeyinin artırılabilmesinin tetiklediği bir başka eğilim de TKY anlayışı ve ilgili standartların benimsenmesi ve uygulanması olmaktadır.

- Katma değer artırılabilmesi, TKY gereklilerinin yerine getirilebilmesi ve müşteri ihtiyaçlarına uygun ürünlerin geliştirilebilmesi için ortak kullanıma yönelik tesisler kurulması ve birleşmeler yapılması gerektiği bir görev olarak belirlenmiştir. Hatay işletmelerinin bu görevin yerine getirilmesinde KOSGEB, İŞKUR ve meslek odalarıyla işbirliği sağlaması gerekmektedir.

GRUP 2: BAŞAK

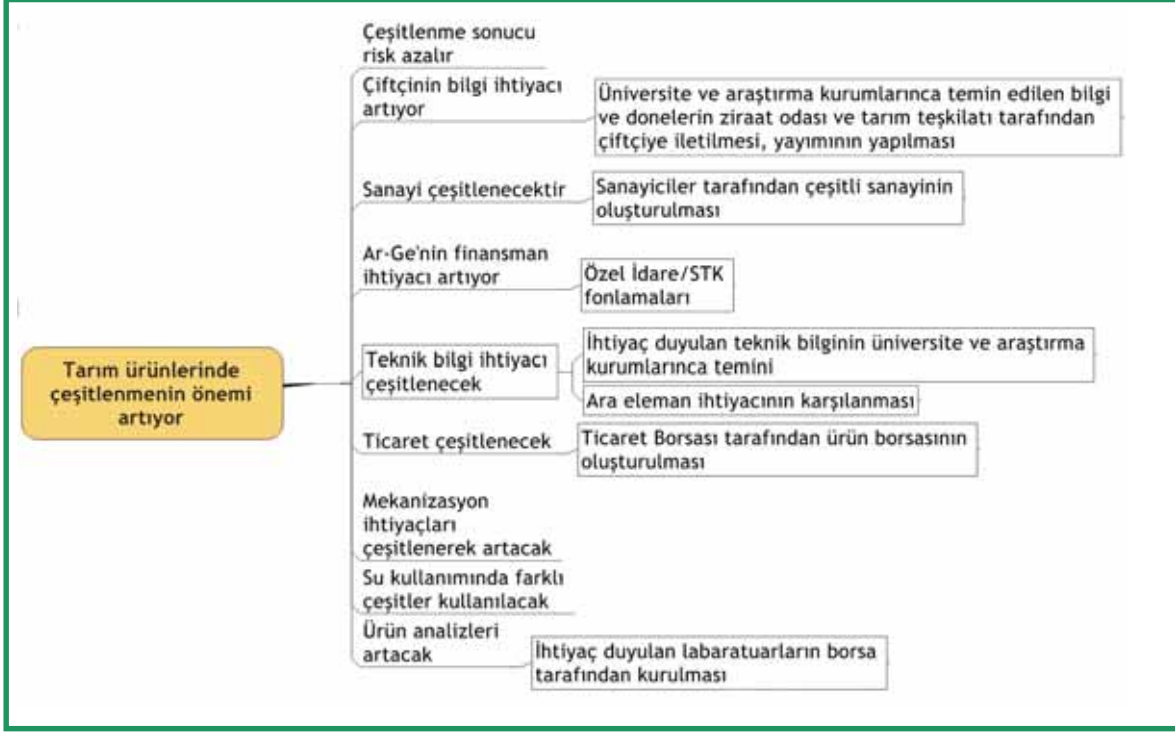
TARIM SEKTÖRÜNDE KATMA DEĞERİN ÖNEMİ ARTIYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden ikincisi tarım sektöründe katma değerın önemindeki artış olmuştur. Hatay için önemli bir sektör olan tarımda yaşanan gelişmeler, Hatay işletmelerini farklı alt eğilimler kapsamında etkilemektedir. Tarımda katma değerın önem kazanması Grup 2 tarafından üç alt eğilim kapsamında ele alınmıştır:

1. Tarım ürünlerinde çeşitlenme önem kazanmaktadır.
2. Katma değer yaratacak tarımsal sanayinin önemi artmaktadır.
3. Hatay'ın tarımsal yapısı içinde hayvancılığın payı azalmaktadır.

Tarım Ürünlerinde Çeşitlenmenin Önemi Artıyor

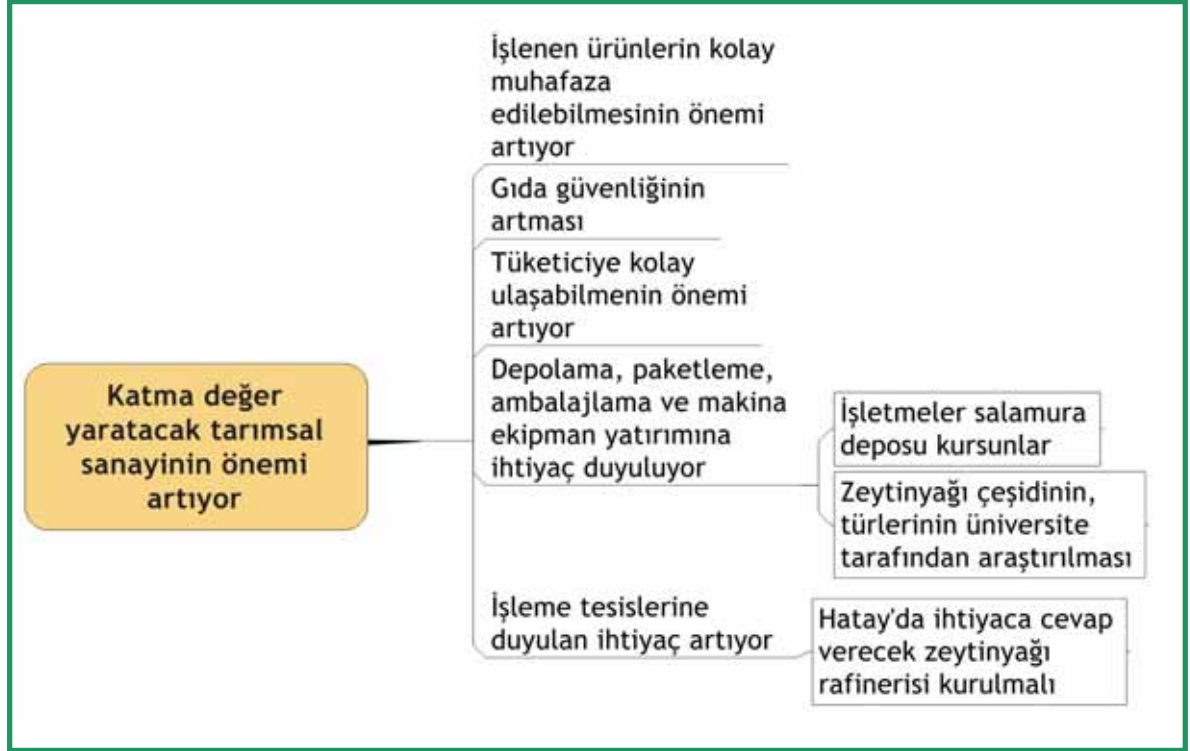

Tarım sektöründe katma değer önem kazandıkça, tarımsal ürünlerde ihtiyaç duyulan çeşitlilik de artmaktadır.

- Çeşitlenmeyi gerçekleştirebilecek işletmeler için risk azalacaktır.
- Tarım ürünlerinin çeşitlendirilmesi konusunda çiftçinin bilgi ihtiyacı artmaktadır.
 - Üniversite ve araştırma kuruluşlarının tarım ürünlerinin çeşitlendirilmesi konusundaki araştırmalarının çiftçiyle ziraat odası ve tarım teşkilatı aracılığıyla paylaşması ve çiftçiyi yönlendirmesi gerekmektedir.
- Ürünlerdeki çeşitlenme sanayi çeşitlenmesini de sağlayacaktır.
 - Bu anlamda, sanayicilerin geliştirmeye yönelik projeler üretmesi bir görev olarak belirlenmiştir.
- Tarımsal çeşitliliği sağlamaya yönelik ar-ge çalışmaları yapılması, bu çalışmaların da finanse edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.
 - Bu çalışmaların özel idare ve STK'ler tarafından finansmanına yönelik çalışmalar yapılması görevi belirlenmiştir.

- Tarımsal çeşitliliğin sağlanabilmesi için gereken teknik bilgi de çeşitlenecektir.
 - Üniversite ve araştırma kurumlarının teknik bilgi konusunda çalışmalar yapması gerekmektedir.
 - İhtiyaç duyulan teknik bilginin yanı sıra, ara eleman ihtiyacının da karşılanmasına yönelik projelere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Tarımsal çeşitliliğin sağlanması, ticareti de çeşitlendirecektir.
 - Ticaret borsasının, tarım ürünlerindeki çeşitliliği ekonomiye kazandırabilmek için ürün borsası kurması bir görev olarak belirlenmiştir.
- Mekanizasyon ihtiyacı da çeşitlenecek ve artacaktır.
- Su kullanımında da değişimler oluşacaktır.
- Tarımsal çeşitlilik yetiştirilen ürünlerin analizinde de çeşitliliği gerektirecektir.
 - Ticaret borsasının çeşitlenen tarım ürünlerinin analizini yapabilecek nitelikte bir borsa kurması gerekmektedir.

Katma Değer Yaratacak Tarımsal Sanayinin Önemi Artıyor

Katma değer yaratacak tarımsal sanayi önem kazanmaktadır.

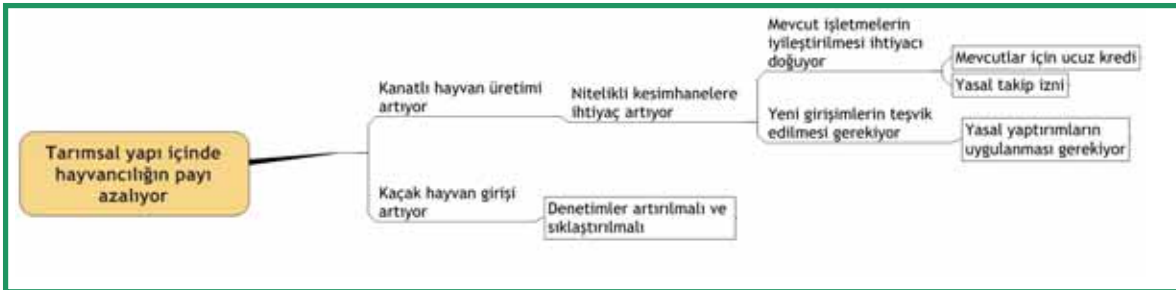
- İşlenen ürünlerin kolay muhafaza edilebilmesi önem kazanmaktadır.
- Ürünlerde gereken gıda güvenliği işlenmiş ürünler arttıkça artış gösterecektir.
- İşlenmiş, katma değerli ürünler satış anlamında da yeni eğilimler oluşturmakta, tüketiciye ulaşabilmek önem kazanmaktadır.

Grup 2
BAŞAK

- İşletmelerin, depolama, paketleme ve ambalajlama konusundaki makine ve ekipman ihtiyacı artmaktadır.
 - Zeytinin salamura edilmesi için işletmelerin salamura depoları kurması gerektiği bir görev olarak ortaya çıkmıştır.
 - Zeytinyağında çeşitliliğin sağlanabilmesi ve katma değer artması için üniversitenin çeşitli araştırma projeleri yürütmesi gerekmektedir.
- Zeytinyağının işlenerek satılabilmesi için tesise ihtiyaç duyulmaktadır.
 - Hatay'da zeytinyağı işleyecek bir rafineri kurulması gerekmektedir.

Tarımsal Yapı İçinde Hayvancılığın Payı Azalıyor

Hatay'ın tarımsal yapısı içinde hayvancılığın payı azalmaktadır.

- Hatay'da kanatlı hayvan üretimi artmaktadır. Bu artış, nitelikli kesimhanelere ihtiyacı gündeme getirmektedir. Nitelikli kesimhane ihtiyacı, bu alanda faaliyet gösteren işletmelerin iyileştirilmesinin yanı sıra, bu alanda faaliyet gösterecek yeni kesimhanelerin de kurulmasını gerektirmektedir.
 - Mevcut kesimhanelerin iyileştirilmesi için ucuz kredi temini bir görev olarak belirlenmiştir.

- Mevcut kesimhanelerin iyileştirilmesinin sağlanması için yasal olarak takip edilmesi ve sıkılaştırılması gerekmektedir.
- Yeni kesimhanelerin kurulabilmesi için yasal yaptırımların uygulanması konusunda kamuya görev düşmektedir.

- Hayvancılığın payı azalmakta; Hatay'a kaçak hayvan girişi artmaktadır.
 - Bununla mücadele edebilmek için denetimlerin artırılmasına ve sıkılaştırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

GRUP 3: YENİ UFUKLAR

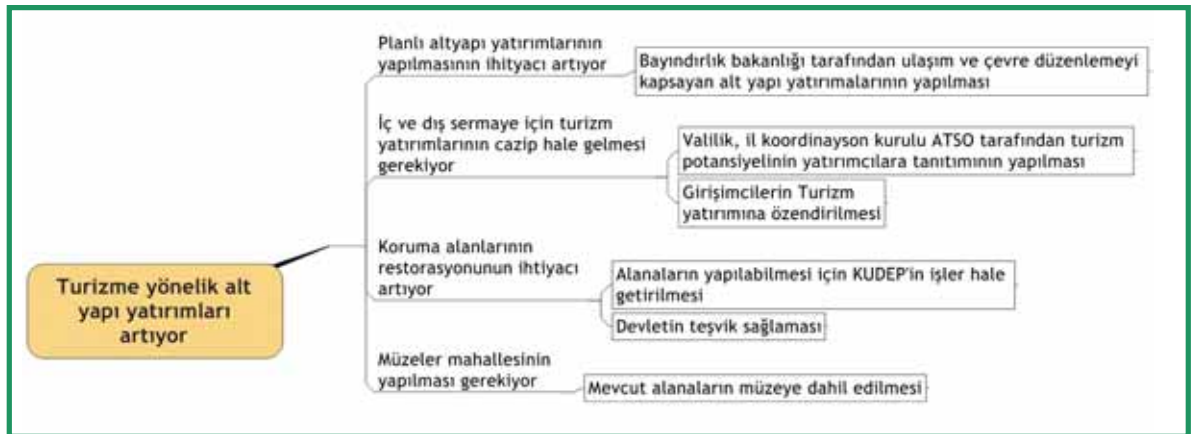
TURİZM SEKTÖRÜNÜN ÖNEMİ ARTIYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden üçüncüsü turizm sektörünün gittikçe önem kazanan bir alan olmasıdır. Hem Hatay'ın sahip olduğu turizm değerlerinin varlığı hem de dünyada alternatif turizme gösterilen ilginin artması Hatay'ı da etkilemektedir. Grup 3, bu eğilimi üç alt eğilim bazında ele almıştır:

1. Turizm büyüyen bir sektör oldukça, bu alandaki altyapı yatırımları da artmaktadır.
2. Hatay, turizm sektöründe aldığı payı artırmaktadır.
3. Turizm, hem dünyada hem de Türkiye'de çeşitlenmekte, Hatay da sahip olduğu çeşitlilikle bundan etkilenmektedir.

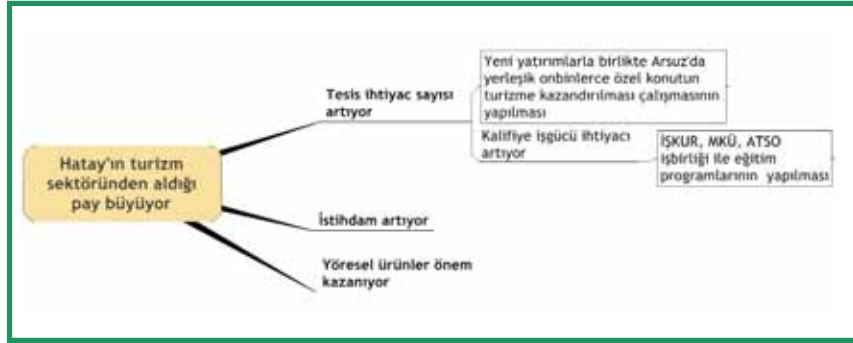
Turizme Yönelik Altyapı Yatırımları Artıyor

Turizm, Hatay için önemli bir sektör haline geldikçe, bu alandaki altyapı yatırımları da artış göstermektedir.

- Önceden planlanmış ve ihtiyaca uygun altyapı yatırımlarına duyulan ihtiyaç artmaktadır.
 - Bayındırlık Bakanlığı'nın ulaşım ve çevre düzenlemesini de içeren altyapı yatırımlarını gerçekleştirmesi gerekmektedir.
- Turizmin hem ulusal hem de uluslararası yatırımcı için çekici hale getirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.
 - Turizm potansiyelinin yatırımcılara tanıtılabilmesi için valilik, il koordinasyon kurulu ve ATSO tarafından tanıtım çalışmalarının yapılması gerekmektedir.
 - Hatay'da bu alanda girişimciliğin ve yeni yatırımların özendirilmesi gerekmektedir.
- Özellikle tarih ve inanç turizmini tanıtabilmek için koruma alanlarının restorasyonu ihtiyacı gündeme gelmektedir. Bu konuda Grup 3 şu görevleri belirlemiştir:
 - Restorasyon çalışmalarının yapılabilmesi için KUDEP'in işler hale getirilmesi gerekmektedir.
 - Bu çalışmalar için devletin teşvik sağlaması gerekmektedir.
- Hatay müzeler mahallesinin yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.
 - Mevcut alanların müzeye dâhil edilmesi gerekliliği bir görev olarak ifade edilmiştir.

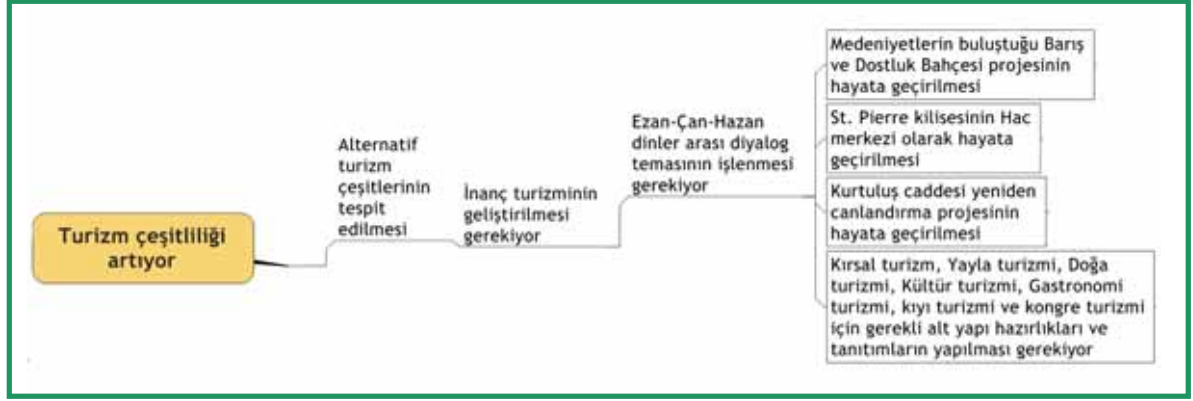
Hatay'ın Turizm Sektöründen Aldığı Pay Büyüyor

Turizm sektörün önem kazandıkça; alternatif turizmin gelişimiyle birlikte Hatay öne çıkmakta ve Hatay'ın turizm sektöründen aldığı pay büyümektedir.

- Hatay'ın turizm payının artmasıyla birlikte, tesis sayısının da artmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Turizm sektöründe çalışacak kalifiye işgücüne duyulan ihtiyaç da artmaktadır.
 - Yeni yatırımların yanı sıra, alternatif konaklama yöntemlerinin turizm kazandırılabilmesi için Arsuz'daki konutların turizme kazandırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.
 - İŞKUR, MKÜ, ATSO işbirliği ile turizm sektörüne nitelikli işgücü kazandırmaya yönelik eğitim programları yapılması bir görev olarak belirlenmiştir.
- Hatay'ın turizm sektöründen aldığı pay arttıkça istihdam artmakta; yöresel ürünler de öne çıkmaktadır.

Turizm Çeşitliliği Artıyor

Alternatif turizm önem kazandıkça, turizm çeşitliliği artmaktadır.

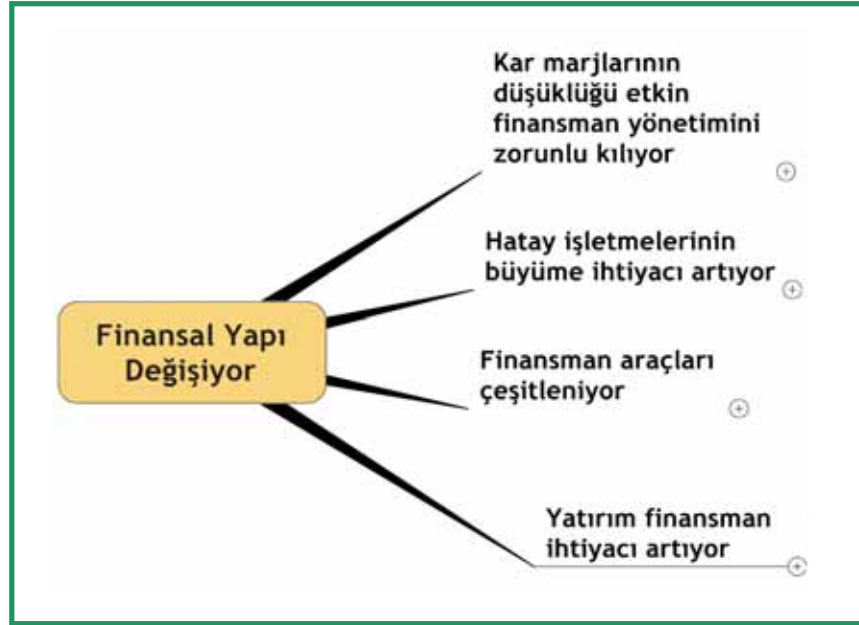
■ Ekonomik değer yaratabilecek alternatif turizm çeşitlerinin tespit edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Özellikle inanç turizminin geliştirilmesi gerekmekte; Hatay'ın dinlerin buluşma noktası olduğunun ve dinler arası diyalog temasının vurgulandığı çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir.

- Medeniyetlerin bulunduğu, "Barış ve Dostluk Bahçesi" projesinin hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- St. Pierre kilisesinin Hac merkezi olarak tanıtılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
- Kurtuluş Caddesi'nin yeniden canlandırılması projesi gerçekleştirilmelidir.
- Kırsal turizm, yayla, doğa, kültür, gastronomi, kıyı ve kongre turizmi için gereken altyapı hazırlıklarının ve tanıtımlarının yapılması gerekmektedir.

Grup 3
YENİ UFUKLAR

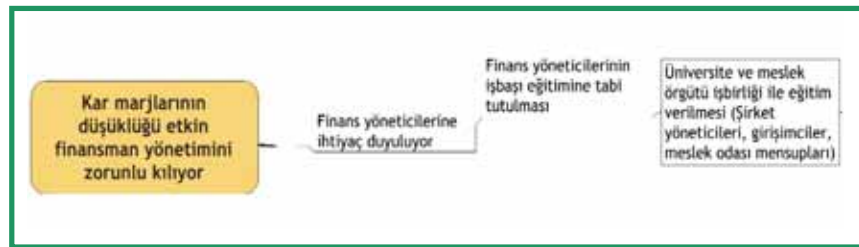
GRUP 4: ATICILAR FİNANSAL YAPI DEĞİŞİYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden dördüncüsü finansal yapıda yaşanan değişimlerdir. Finansal yapıdaki değişim ve gelişimler işletmeleri hem kaynak temini hem de yönetimi konularında etkilemektedir. Grup 4, bu ana eğilimi dört alt eğilim altında incelemiştir:

1. Kar marjlarının düşüklüğü işletmelerin finansman yönetimini daha etkin yürütmeleri gerekliliğini doğurmaktadır.
2. Finansal yapıdaki değişimlerle birlikte Hatay işletmelerinin büyüme ihtiyaçları da gündeme gelmektedir.
3. Finans kuruluşlarının işletmelere sunduğu araçlar çeşitlenmekte ve artmaktadır.
4. Finansal yapıdaki değişimlerle birlikte, yatırım finansman ihtiyacı artış göstermektedir.

Kar Marjlarının Düşüklüğü Etkin Finansman Yönetimini Zorunlu Kılıyor

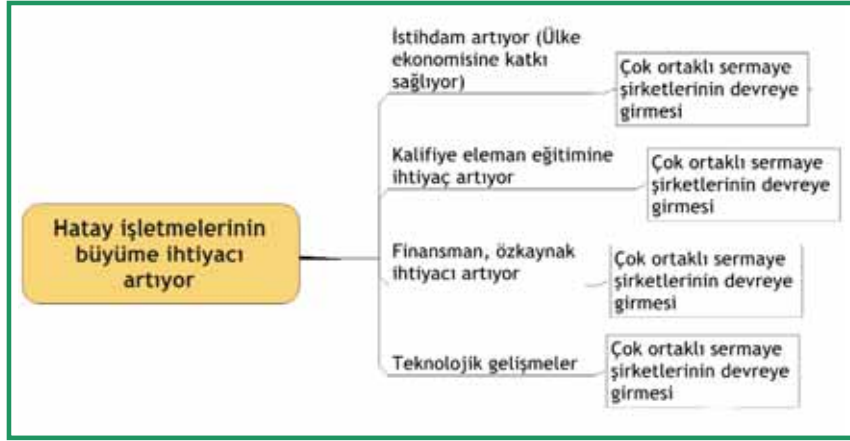

Enflasyonist ortamdan çıkıldıkça ve kar marjları azaldıkça, işletmelerin finansman yönetimini daha etkin olarak ele almaları gerekliliği gündeme gelmektedir.

■ İşletmelerde ihtiyaç duyulan etkin finansman yönetimini yürütecek nitelikte insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Gereken niteliklerin mevcut işgücüne kazandırılabilmesi için finans yöneticilerinin eğitim alması bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

- Üniversite ve meslek örgütleriyle işbirliği halinde finans yönetimi ile ilgili eğitim programlarının geliştirilmesi ve düzenlenmesi gerekmektedir.

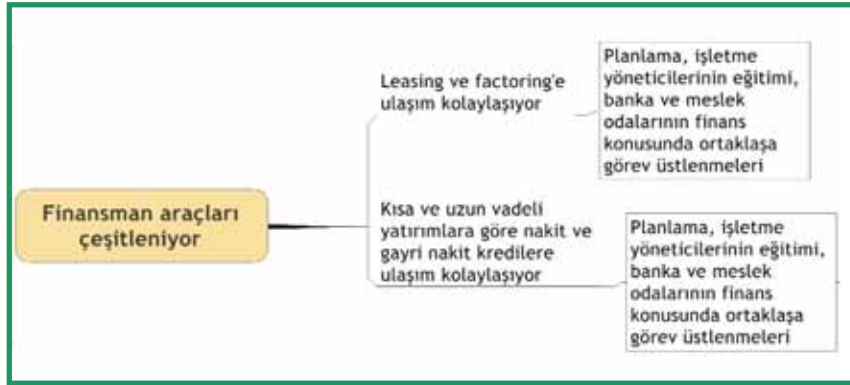
Hatay İşletmelerinin Büyüme İhtiyacı Artıyor

Finansal yapıdaki değişim ve gelişim Hatay işletmelerinin büyüme ihtiyacını artırmaktadır.

- Hatay işletmelerinin büyümesiyle birlikte istihdamda artış yaşanmakta ve ülke ekonomisine katkı sağlanmaktadır.
- Hatay işletmelerinin büyümesini yönetebilecek düzeyde nitelikli işgücüne sahip olunabilmesi için eğitime ihtiyaç duyulmaktadır.
- İşletmelerin büyüme ihtiyacı, finansman ve özkaynak ihtiyacını da ortaya çıkarmaktadır.
- İşletmelerin büyüme ihtiyacı teknolojik gelişmeleri de yakından izlemeyi gerektirmektedir.
 - İstenen büyümenin sağlanabilmesi için çok ortaklı sermaye şirketlerinin devreye girmesi gerekliliği bir görev olarak belirlenmiştir.

Finansman Araçları Çeşitleniyor

Finansal yapıdaki değişimlerle birlikte, işletmelere sunulan finansal araçların da çeşitliliği ve sayısı artmaktadır.

- İşletmelerin leasing ve factoring gibi araçlara ulaşımı ve bu araçları kullanımı kolaylaşmaktadır.
- Finansal yapıdaki gelişmelerle birlikte çeşitlenen araçlarla, işletmelerin krediye ulaşma

imkânları kısa ve uzun vadeli yatırımlara göre daha kolaylaşmaktadır.

- Banka ve meslek odalarının finans yönetimi, planlama ve yöneticilerin eğitim konusunda işbirliği halinde uygulamalar geliştirmeleri gerekmektedir.

Yatırım Finansman İhtiyacı Artıyor

Finansal yapıda yaşanan değişim ve gelişimler Hatay işletmelerinin yatırım finansmanına daha çok ihtiyaç duymasına neden olmaktadır.

Grup 4 ATICILAR

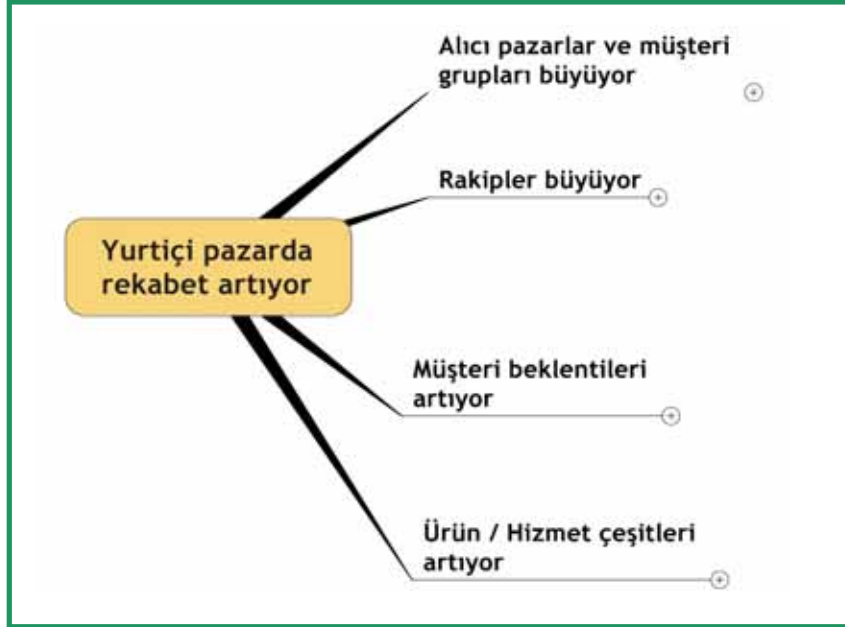
- Yatırımların finanse edilmesi ihtiyacı kredi kullanımına duyulan ihtiyacı artırmaktadır.
 - Bankaların, işletmelere sundukları yeni finansman araçlarını etkin biçimde duyurmaları ve tanıtılmaları gerekmektedir.

- İşletmelerin yatırımlarını planlı yapmaları ihtiyacı gündeme gelmektedir.
 - Üniversitenin işletmelere yatırım planlama, fizibilite gibi konularda eğitim vermesi bir görev olarak belirlenmiştir.
- Hatay işletmelerinin yatırım finansman ihtiyacı arttıkça yeni teşviklere ihtiyaç duyulmaktadır.
 - Yerel yönetim ve siyasilere bu konuda çalışmalar yapması gerekmektedir.
- Yatırım finansmanın kolaylaştırılabilmesi için Hatay işletmeleri mevzuat değişikliğine ihtiyaç duymaktadır.
 - Grup 4, bu eğilimden yola çıkarak, meslek odalarının mevzuat konusunda eğitimler düzenlemesi gerektiğini bir görev olarak belirlemiştir.
- Yatırım finansmanı ihtiyacındaki artışın doğurduğu bir başka eğilim de Grup 4 tarafından, Hatay işletmelerinin kurumsal yapılarının analiz edilmesi ve iyileştirilmesi olarak belirlenmiştir.
 - Bu eğilimle ilgili olarak da meslek odalarının eğitim düzenlemesi gerektiği ifade edilmiştir.
- Yatırım finansman ihtiyacının artmasıyla birlikte Hatay işletmeleri arasında rekabet de artmaktadır.
 - o Çeşitli alanlarda fuarlar düzenlenmesi gerekliliği bir görev olarak belirlenmiştir.

GRUP 5: HATAY GÖNÜLLÜLERİ

YURTIÇİ PAZARDA REKABET ARTIYOR

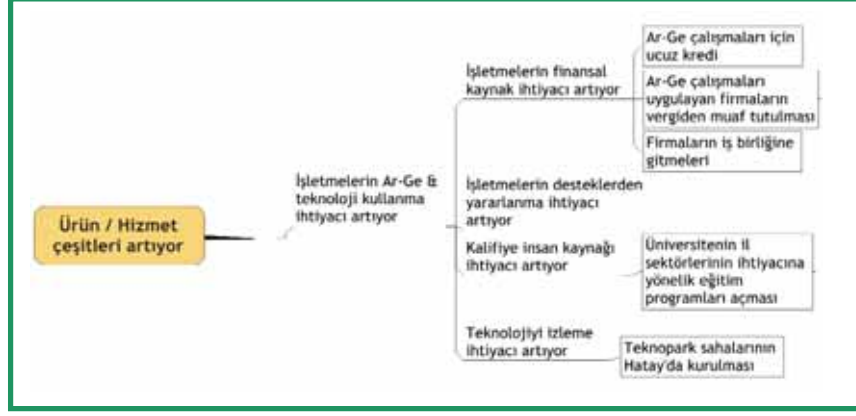

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden beşincisi yurtiçi pazarda yaşanan rekabet artışıdır. Yaşanan rekabet artışı, Hatay işletmelerini pazar, müşteri ihtiyaçları, sunulan ürün ve hizmetler gibi konularda etkilemektedir. Rekabet artışıyla birlikte ortaya çıkan eğilimler ve bu eğilimlerin ortaya çıkardığı görevler Grup 5, tarafından 4 eğilim kapsamında ele alınmıştır:

1. İşletmeler artan rekabetle mücadele edebilmek için ürün ve hizmet türlerini çeşitlendirmektedirler.

2. Yurtiçi pazardaki rekabetin artışının yanı sıra, alıcı pazarlar ve müşteri grupları büyümektedir.
3. Rekabetteki artış, rakiplerin büyümesini de tetikleyen bir unsur olmaktadır.
4. Rekabetin ortaya çıkardığı başka bir eğilim de müşteri beklentilerindeki artış olmaktadır.

Ürün / Hizmet Çeşitleri Artıyor

Yurtiçi pazarda rekabetin artışı, Hatay işletmelerinin de yeni ürün ve hizmet geliştirmesini gerekli kılmaktadır.

■ Hatay işletmelerinin, ürün ve hizmet çeşitliliğini artırabilmek için ar-ge ve teknoloji kullanımına duydukları ihtiyaç artmaktadır. Bu ihtiyaç artışı, işletmelerin finansal kaynak ihtiyacını da etkilemekte ve artırmaktadır.

- İşletmelerin ar-ge çalışmaları için ucuz kredi imkânlarının artırılması gerekmektedir.
- Ar-ge çalışması içindeki firmalara vergi kolaylığı ve muafiyeti sağlanması bir başka görev olarak belirlenmiştir.
- Hatay firmalarının ar-ge çalışmaları konusunda işbirliği yapmaları gerekmektedir.

■ Hatay işletmelerinin, ar-ge ve teknoloji kullanım ihtiyacındaki artışın ortaya çıkardığı bir başka eğilim de işletmelerin bu alanlarda sunulan desteklerden yararlanma ihtiyacıdır.

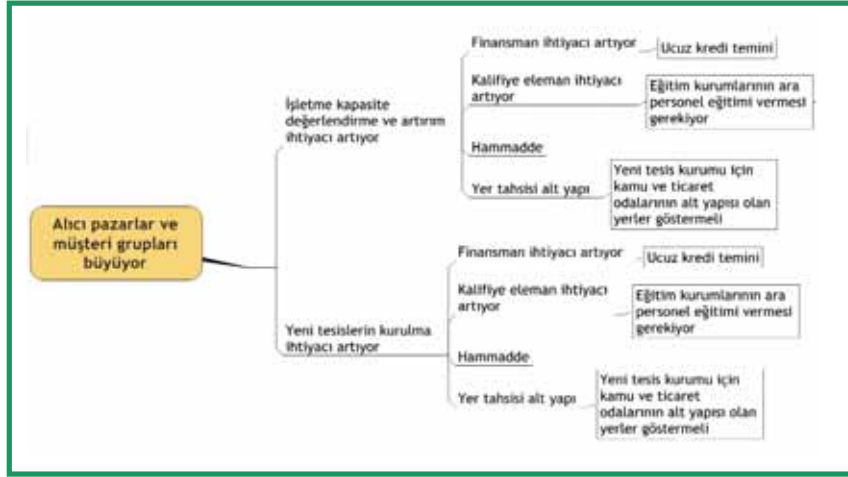
■ Yine bu eğilimin ortaya koyduğu bir başka ihtiyaç nitelikli işgücüne duyulan ihtiyaçtır.

- Grup 5, bu ihtiyaçtan yola çıkarak, üniversitenin Hatay'daki çeşitli sektörlerin ihtiyaçlarına uygun eğitimler düzenlemesi gerekliliğini bir görev olarak belirlemiştir.

■ Teknoloji ve ar-ge kullanım gerekliliği teknolojiyi yakından takip etmeyi de gerektirmektedir.

- Hatay'da teknopark kurulması, bu eğilimin sonucu olarak ortaya çıkan bir görev olmuştur.

Alıcı Pazarlar ve Müşteri Grupları Büyüyor

Yurtiçi pazarda artan rekabetle birlikte alıcı pazarlar ve müşteri grupları da büyümektedir.

■ Bu büyüme, işletmelerin kapasitelerini değerlendirme ve artırma ihtiyaçlarını gündeme getirmektedir. Bu büyümenin ortaya çıkardığı bir başka gelişme ise yeni tesislere duyulan ihtiyaçtır. Gerek mevcut işletmelerin kapasite artırımı ihtiyacı, gerekse de yeni tesislere duyulan ihtiyaç işletmelerin finansman ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

- İşletmelere ucuz kredi olanaklarının sağlanması bir görev olarak belirlenmiştir.

■ İşletmelerin kapasite artırma ve yeni tesis ihtiyacı, nitelikli işgücü ihtiyacını da gündeme getirmektedir.

- Eğitim kurumlarının, ara eleman yetiştirme ve nitelik artırma konusunda eğitimler düzenlemesi gerekmektedir

■ Kapasite artışı ve yeni tesislerin kurulumu, işletmelerin hammadde kullanımını da artırmaktadır.

■ Bu iki eğilim de, işletmelerin altyapı ve yer tahsisi konusundaki ihtiyaçlarını da gündeme getirmektedir.

- Kamunun ve ticaret odalarının yeni tesislerin kurulması için altyapısı olan yerler tahsis etmesi gerektiği bu eğilimin doğurduğu bir görev olarak belirlenmiştir.

Grup 5
HATAY GÖNÜLLÜLERİ

Yurtiçi pazarda artan rekabet, müşterilerin beklentilerini de değiştirmekte ve artırmaktadır. Hatay işletmelerinin de etkileyen bu eğilim beraberinde başka gelişmeleri de getirmektedir.

■ Müşteri beklentilerindeki artış, bu beklentilerin karşılanabileceği düzeyde teknoloji kullanımına yönelik takip ve araştırma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

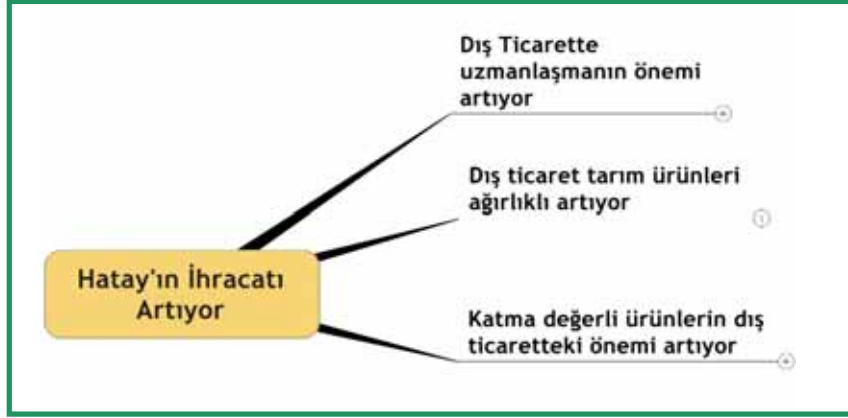
● Üniversite ve işletmelerin ar-ge birimlerinin işbirliği içinde yeni teknoloji üretimine yönelik ortak projeler geliştirmesi gerekmektedir.

■ Müşteri beklentilerindeki değişimin analiz edilmesi önemli bir eğilim olarak ortaya çıkmaktadır. Hatay işletmelerinin müşteri ve pazarla temas halindeki çalışanlarının bu analizi yapabilecek ve çeşitli sonuçlara ulaşabilecek nitelik ve beceriler kazanması ihtiyacı doğmaktadır.

● İşletmelerin, meslek odaları ve eğitim kurumları ile işbirliği içinde nitelikli pazarlama elemanları yetiştirme konusunda eğitim programları düzenlemesi bir görev olarak belirlenmiştir.

GRUP 6: DİNAMİK

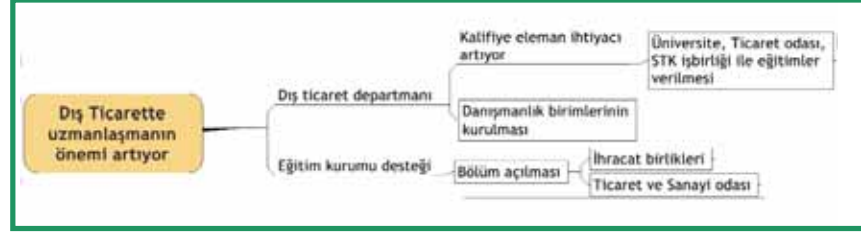
HATAY'IN İHRACATI ARTIYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden altıncısı Hatay'ın artan ihracatıdır. Hatay'ın ihracatında yaşanan bu artış beraberinde çeşitli yeni eğilim ve ihtiyaçları da getirmektedir. Bu gelişme ve gelişmelerden doğan görevler, Grup 6 tarafından 3 eğilim altında değerlendirilmiştir:

1. İhracattaki artış, dış ticaretin daha etkin yapılması gerekliliğini doğurmakta, bu eğilim de işletmelerin dış ticarete uzmanlaşmasına ve etkinleşmesine duyulan ihtiyacı artırmaktadır.
2. Hatay'ın dış ticareti, tarım ürünleri ağırlıklı olarak artmaktadır.
3. Katma değerli ürünler ihracatta daha fazla önem kazanmaktadır.

Dış Ticarete Uzmanlaşmanın Önemi Artıyor

Hatay'ın ihracatı artış gösterdikçe, dış ticaretin işletmelerdeki yoğunluğu artmakta, yönetimi önem kazanmaktadır. Bu durum, işletmelerin dış ticaret birimlerini daha etkin yürütme ve bu konuda daha bilinçli çalışmaları gerekliliğini doğurmaktadır.

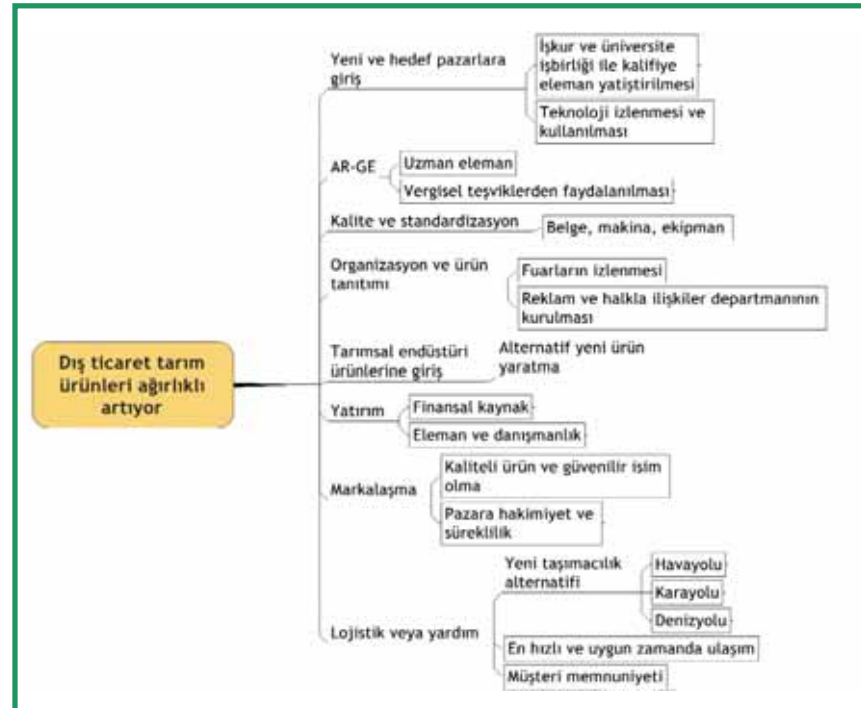
■ Dış ticarete uzmanlaşmanın önemi arttıkça, işletmelerin dış ticareti bir birim olarak ele almaları ve yönetmeleri ihtiyacı da artmaktadır. Hatay işletmelerinin dış ticaret birimine sahip olması ihtiyacının tetiklediği bir başka ihtiyaç ise bu alanda çalışacak nitelikli işgücü olmaktadır.

- Üniversite, STK'ler ve işletmelerin bu alanda eğitimler düzenleyecek işbirlikleri oluşturmaları gerekmektedir.
- İşletmelerde dış ticaret birimlerinin kurulması ihtiyacının işaret ettiği görev de bu çalışmaların yönlendirilmesine yönelik danışmanlık birimlerinin kurulması olarak tespit edilmiştir.

■ Hatay işletmeleri için, dış ticarete uzmanlaşma ihtiyacı bu alanda eğitim alma ve eğitim kurumlarına duyulan ihtiyacı da artırmaktadır.

- Hatay'da ihtiyaç duyulan uzmanlaşmanın ve işgücü niteliğinin sağlanabilmesi için bu konuda üniversitede bölüm açılması, ihracat birlikleri ve TSO'nun ortak projeler geliştirmesi gerekmektedir.

Dış Ticaret Tarım Ürünleri Ağırlıklı Artıyor

Hatay'ın ihracatı artmakta ve bu artış tarım ürünleri ağırlıklı olmaktadır. Bu artışın getirdiği yenilik ve eğilimler Grup 6 tarafından şu şekilde değerlendirilmiştir:

- Tarım ürünlerinin yeni pazarlara girmesi gerekliliği artmaktadır.
 - Yeni pazarlara yönelik dış ticaret faaliyetlerinde görev alacak nitelikte işgücünün yetiştirilebilmesi için İŞKUR ve üniversitenin işbirliği içinde programlar yürütmesi gerekmektedir.
 - Yeni pazarlara girmeye yönelik olarak yeni teknolojilerin izlenmesi ve kullanılması gerekmektedir.
- Dış ticareti artan tarım ürünlerinin geliştirilmesi için ar-ge çalışmalarının yürütülmesi ihtiyacı artmaktadır.
 - Ar-ge çalışmalarını yürütebilecek nitelikte işgücünün geliştirilmesi gerekmektedir.
 - İşletmeler için ar-ge çalışmaları ile sağlanacak vergi avantajları gerekmektedir.
- Tarım ürünlerinin dış ticaretini kolaylaştırabilmek ve artırabilmek için kalite ve standardizasyon ihtiyacı duyulmaktadır.
 - İşletmelerin dış ticarete avantaj yaratacak tarımsal ürünler için kalite ve standardizasyonu sağlayacak ve kolaylaştıracak belge çalışmaları, makine ve ekipman yatırımı yapmaları gerekmektedir.
- Tarım ürünlerinin dış ticaretteki payının artışı, bu alanda tanıtım ve organizasyon çabalarının da artışını gerektirmektedir.
 - Hatay işletmelerinin fuarları izlemesi, reklam ve halkla ilişkiler birimleri oluşturması gerekmektedir.
- Dış ticarete avantaj yaratabilmek için tarımsal endüstri ürünleri geliştirilmesi ve üretimi gerekli olmakta; alternatif ürünlere ihtiyaç duyulmaktadır.
- Tarım ürünlerinin dış ticaretteki payının artışıyla birlikte, işletmeler için yatırım ihtiyacı da gündeme gelmektedir.
 - İşletmelerin finansal kaynaklar bulması, nitelikli insan kaynağına ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanmaya fon ayırması gerekmektedir.

Grup 6
DİNAMİK

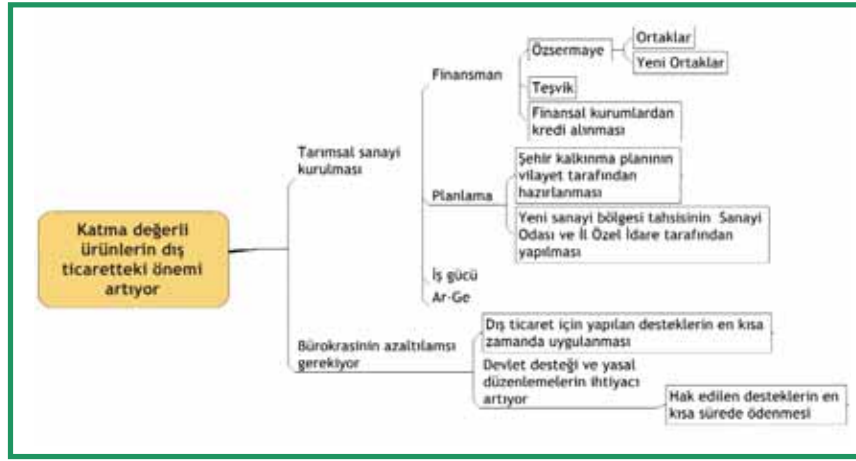
■ Dış ticarete tarım ürünleri bazındaki gelişme, markalaşma ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

- Hatay işletmelerinin markalaşma çabalarını destekleyecek kalite standartlarına geçmesi ve pazarda güvenilir markalar yaratmaya yönelik çalışmalar başlatması gerekmektedir.
- Girilen pazarlarda sürekliliğin sağlanabilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

■ Dış ticaretin tarım ürünleri ağırlıklı olarak artışı Hatay işletmelerinin lojistikle ilgili ihtiyaçlarını da artırmaktadır. Yeni taşımacılık alternatiflerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

- Müşteri memnuniyetinin sağlanmasına ve ürünlerin en hızlı ve en doğru biçimde müşterilere ulaştırılmasına yönelik hava, kara ve deniz yolu taşımacılığı bazında çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Katma Değerli Ürünlerin Dış Ticarettaki Önemi Artıyor

Hatay'ın ihracatı artmakta; bununla birlikte dış ticarete katma değerli ürünlerin önemi de artış göstermektedir.

■ Dış ticarete katma değerli ürünler önem kazandıkça Hatay işletmelerinin tarımsal sanayi geçme gerekliliği de gündeme gelmektedir. Bu geçiş finans, planlama, nitelikli insan kaynağı ve ar-ge çalışmalarının yapılması ihtiyaçlarını da doğurmaktadır.

- Finansmana duyulan ihtiyaç Hatay işletmelerini öz sermaye artırmalarını gerektirmekte, işletmeler arası ortaklıklar kurulması gerekmektedir.
- Tarımsal sanayiye yönelik finansman ihtiyacının karşılanabilmesi için teşvik sağlanması gerekliliği bu konudaki bir başka görev olarak belirlenmiştir.
- Hatay işletmelerinin finans kurumlarından kredi temin etmesi gerekmektedir.
- Tarımsal sanayinin etkin biçimde hayata geçebilmesi için kentsel düzeyde planlama yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Sanayi Odası ve İl Özel İdaresi'nin yeni sanayi bölgesi tahsis etmesi gerekmektedir.

■ Katma değerli ürünler önem kazandıkça, bu ürünlerin hem üretiminin hem de ticaretinin kolaylaştırılabilmesi için bürokrasinin azaltılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Devlet desteklerine ve yasal düzenlemelere duyulan ihtiyaç artmaktadır.

- Dış ticaret için gündeme gelen desteklerin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.
- Devlet desteklerinin hayata geçirilmesi de bu eğilimin işaret ettiği bir görev olarak tespit edilmiştir.

GRUP 7: KALABALIK

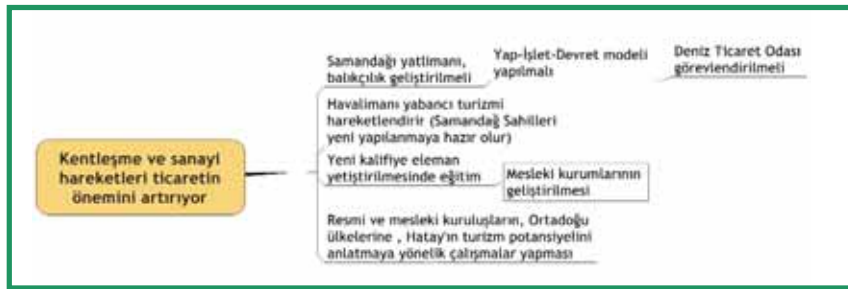
HATAY EKONOMISİNDE EN BÜYÜK PAYI TİCARET SEKTÖRÜ OLUŞTURUYOR

Hatay işletmelerini etkileyen eğilimlerden yedincisi Hatay'ın büyüyen ticaret sektörüdür. Hatay'ın hem sanayisindeki büyüme, hem bölgesel gelişmeler ticaret sektörünü Hatay için çok önemli bir hale getirmiştir. Grup 7, bu ana eğilimin doğurduğu dört alt eğilimi ve beraberinde getirdiği gelişme ve işaret ettiği görevleri şu şekilde değerlendirmiştir:

1. Kentleşme ve sanayi hareketleri hızlandıkça ticaret de Hatay için önem kazanan bir sektör haline gelmeye başlamıştır.
2. Ticaret büyüyen bir sektör haline geldikçe, hizmet ve ulaştırma sektörlerine duyulan ihtiyaç da artmaktadır.
3. Komşu illerin gelişmesi Hatay'ı hem iç hem de dış ticaret bazında etkilemektedir.
4. Sadece yerel değil, bölgesel bazdaki gelişmeler de Hatay'ın ticaretini etkilemekte ve çeşitli değişimlere neden olmaktadır.

Kentleşme ve Sanayi Hareketleri Ticaretin Önemi Artırıyor

Hatay'ın kentleşme ve sanayi hızındaki artışa bağlı olarak ticaret de önem kazanan bir sektör olmaktadır.

■ Kentleşme ve sanayi hareketlerindeki hız Hatay'da özellikle, Samandağı yatlimanının ve balıkçılığın geliştirilmesini de gerekli kılmaktadır. Burası için yap - işlet - devret modelinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda Deniz Ticaret Odası'na görev düşüğü belirtilmiştir.

■ Kentleşme ve sanayi hareketliliğiyle birlikte havalimanı da yabancı turizmi hareketlendirecektir.

■ Ticaret sektöründeki çeşitli kollarla görev alacak nitelikte personelin eğitilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

- Mesleki kurumların geliştirilmesi ve ihtiyaç duyulan eğitim programları ile nitelikli işgücünün yetiştirilmesinde görev alması gerekmektedir.

■ Ticaret sektöründeki büyüme, resmi ve mesleki kuruluşların Hatay'ın Ortadoğu ülkelerine yönelik tanıtım çalışmalarını yürütmesi gerekliliği gündeme gelmektedir.

Hatay'ın Gelişen Yapısı Hizmet ve Ulaştırma Sektörlerine Olan İhtiyacı Artırıyor

Hatay'ın yapısı geliştikçe, hizmet ve ulaştırma sektörlerine olan ihtiyaç artmaktadır.

■ Bu ihtiyaç artışı, Hatay için halihazırda çok önemli bir sektör olan taşımacılığa bağlı diğer hizmet sektörlerinin de gelişimini etkilemektedir. Kombina taşımacılığı bu anlamda gelişen bir kol olmaktadır. Hatay'ın lojistik bir üs olarak gelişimi hızlanmaktadır.

- Grup 7, üniversitenin gelişmiş ve gelişmekte olan sektörler yönelik eleman yetiştirmek üzere yeni bölümler açması gerektiğini bir görev olarak belirlemiştir.

Grup 7
KALABALIK

- Üniversitenin Hatay işletmeleri ile işbirliği sağlaması gerekmektedir.
- Üniversitenin bir ticaret veritabanı oluşturması da belirlenen bir başka görev olmuştur.

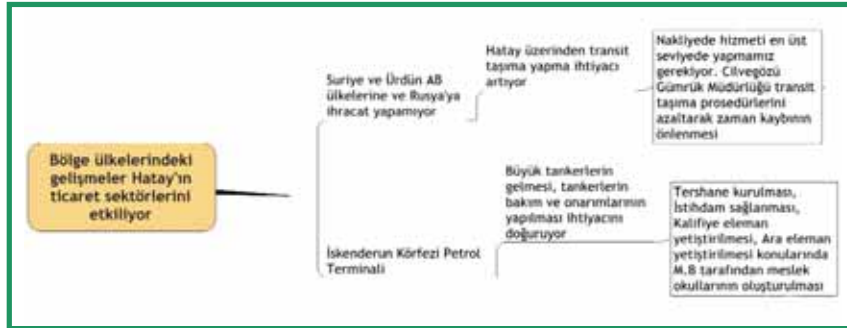
Gelişen Komşu İller Hatay'ın İç ve Dış Ticaret Potansiyelini Artırıyor

Hatay'ın yalnızca kendi içindeki büyümesi değil, Hatay'a komşu illerdeki büyüme ve hareketlilik de Hatay'ın iç ve dış ticaretini etkilemekte ve artırmaktadır.

- Gaziantep ve Adana'nın gelişmişliği artmaktadır. Bu artış, Hatay üzerinden yapılan taşımacılık ve ticareti artırmakta, navlun gelir ve ihracatın artmasını sağlamaktadır.
- Bu artışın devam etmesi ve daha etkin olması için ihracat firmalarının dış ticaret konusunda eğitim alma ihtiyacı artmaktadır.
 - Meslek kuruluşlarının bu konularda eğitim seminerleri düzenlemesi gerektiği Grup 7 tarafından bir görev olarak belirlenmiştir.

Bölge Ülkelerdeki Gelişmeler Hatay'ın Ticaret Sektörlerini Etkiliyor

Hatay ticareti, bölge ülkelerdeki gelişmelerden de etkilenmektedir.

- Suriye ve Ürdün, AB ülkelerine ve Rusya'ya ihracat yapamamaktadır, bu durum Hatay üzerinden transit taşıma potansiyeli ve ihtiyacını artırmaktadır.
 - Hatay'ın nakliye hizmetlerini geliştirmesi gerekmektedir. Cilvegözü Gümrük Müdürlüğü transit taşıma prosedürlerinin azaltılması ve zaman kaybının engellenmesi gerekmektedir.
- İskenderun Körfezi Petrol Terminali ile büyük tankerlerin bakım ve onarımlarının burada yapılması ihtiyacı artmaktadır.
 - Bu potansiyel ve ihtiyacın değerlendirilebilmesi için tershane kurulması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, tershanede görev alacak ara ve yönetici personelin eğitilmesine yönelik meslek okullarının oluşturulması gerekmektedir.

3.3 HATAY'IN EKONOMİK GELİŞİM GÖREVLERİNİN BELİRLENMESİ

Gruplar, Hatay işletmelerini etkileyen eğilimleri ve bu eğilimlerden en etkin biçimde yararlanabilmek için yerine getirmeleri gereken görevleri bu aşamayla birlikte belirlemiştir. Grupların ele aldıkları eğilimler ve her bir eğilimin işaret ettiği görevlerin tümünün listesi aşağıda yer almaktadır:

“Hatay İşletmelerini Etkileyen Eğilimler Haritası” Görev Listesi	
Hatay Sanayisinin Gelişim İhtiyacı Artıyor	
1	Üniversite sanayi işbirliği projeleri (eleman yetiştirme ve destek)
2	Teknik ve yönetsel iş gücünü pazar koşullarına uygun yetiştirecek öğretim eğitim programları (ara eleman)
3	Aile işletmelerinde (kurumsallaşma) eğitim projeleri
4	Danışmanlık alanında destek (Üniversite, meslek odaları, mesleki orta öğretim kurumları, KOSGEB, İŞ-KUR)
5	Ortak kullanıma yönelik tesisleşme ve birleşme çalışmaları (Üretim alanında mobilya, ayakkabı vs..) (KOSGEB,meslek odaları İŞ-KUR)
Tarım Sektöründe Katma Değerin Önemi Artıyor	
6	Üniversite ve araştırma kurumlarınca temin edilen bilgi ve donelerin ziraat odası ve Tarım teşkilatı tarafından çiftçiye iletilmesi ve yayınının yapılması
7	Sanayiciler tarafından tarım sanayisinin çeşitlendirilmesi
8	Özel idare-STKlar tarafından AR-GE çalışmalarının fonlanması
9	İhtiyaç duyulan teknik bilginin üniversite ve araştırma kurumlarınca temini
10	Tarımda ara eleman ihtiyacının karşılanması
11	Ticaret borsası tarafından ürün borsasının oluşturulması
12	İhtiyaç duyulan laboratuarlara borsa tarafından kurulması
13	Olabilecek tarımsal ürün çeşitlenmesinin sınırlarının belirlenmesi (STK-Üniversite)
14	Mevcut kesimhaneler için yasal takibin sıklaştırılmasıdır.
15	Mevcut kesimhanelerin iyileştirilmesine yönelik ucuz kredi temini
16	Yeni kesimhanelerin kurulabilmesi için yasal yaptırımların uygulanması gerekiyor
17	Nitelikli depoculuğun geliştirilmesi gerekiyor (Girişimciler)
18	İşletmeler salamura deposu kurmalıdırlar
19	Zeytinyağı türlerinin oluşturulması için Üniversite araştırma yapmalı
20	Hatay'da ihtiyaca cevap verecek zeytin yağı rafinerisi kurulması
21	Kaçak hayvan girişinin engellenmesi için denetimler artırılmalı
Turizm Sektörünün Önemi Artıyor	
22	Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (BayındırlıkBakanlığı)
23	Turizm potansiyelinin yatırımcılara tanıtılması (Valilik, İl koordinasyon kurulu, ATSO)
24	Girişimcilerin turizm yatırımına özendirilmesi
25	St Pierre Kilisesinin Hac merkezi olarak değerlendirilmesi
26	Kurtuluş caddesi yeniden canlandırma projesinin hayata geçirilmesi
27	İŞ-KUR, Üniversite, ATSO işbirliği ile eğitim programlarının yapılması

Finansal Yapı Değişiyor

- 28 Üniversite ve meslek örgütü işbirliği ile eğitim verilmesi (Şirket yöneticileri, girişimciler, meslek odası mensupları)
- 29 Çok ortaklı sermaye şirketlerinin devreye girmesi
- 30 Planlama, işletme yöneticilerinin eğitimi, banka ve meslek odalarının finans konusunda ortaklaşa görev üstlenmesi
- 31 Bankaların yeni finans araçlarını tanıtmaları
- 32 Üniversite işletme sahiplerine eğitim versin
- 33 Yerel yöneticilerin siyasilerin teşvik sorunlarına el atması
- 34 Meslek odalarının mevzuat ile ilgili eğitim vermesi
- 35 Meslek odalarının kurumsallaşma ile ilgili eğitim vermesi
- 36 Çeşitli fuarların düzenlenmesi

Yurtiçi Pazarda Rekabet Artıyor

- 37 AR-GE çalışmaları için ucuz kredi sağlanmalı
- 38 AR-GE çalışmaları vergiden muaf olmalı
- 39 AR-GE ve teknolojinin finansmanı için işletmelerin bilgilendirilmesi gerekiyor
- 40 Üniversitenin Hatay'da Teknopark kurması gerekiyor
- 41 İşletme kapasitelerinin artırılması için ucuz kredi kullanılması gerekiyor
- 42 Eğitim kurumlarının ara eleman eğitimleri vermesi gerekiyor
- 43 Yeni tesis kurulumu için Kamu ve Ticaret odaları altyapısı olan yerler göstermesi gerekiyor
- 44 İşletmeler pazarlama ve tanıtım için reklam ve halkla ilişkiler departmanı kurmalı
- 45 İşletmelerin verimlilik analizine yönelik danışmanlık hizmeti almaları gerekiyor
- 46 Ucuz hammadde olanaklarının araştırılması gerekiyor
- 47 İşletmelerin, ilgili meslek odalarının ve eğitim kurumlarının kalifiye pazarlama elemanı yetiştirilmesi için kurs, seminer, eğitim programları düzenlemesi
- 48 Üniversite ve işletmelerin AR-Ge grubu birlikte hareket edip yeni teknoloji üretme üzerine çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Hatay'ın İhracatı Artıyor

- 49 Dış ticarete eğitimli eleman (Üniversite- Ticaret odası, STK)
- 50 Danışmanlık birimleri kurulmalı
- 51 Mevcudun eğitilmesi
- 52 Bölüm açılması (İhracat birlikleri, ticaret ve sanayi odası)
- 53 Kalifiye eleman geliştirilmeli (İŞ-KUR ve üniversite)
- 54 Teknolojinin yeni pazarlara giriş için izlenmesi ve kullanılması
- 55 AR-GE'de uzman eleman gerekiyor
- 56 Vergi teşviklerinden faydalanma
- 57 Kalite ve standardizasyon için belge makina ekipman temini
- 58 Fuarların izlenmesi
- 59 Reklam ve halkla ilişkiler faaliyetlerinin yürütülmesi gerekiyor
- 60 Alternatif yeni ürünler geliştirilmeli
- 61 Yatırım için finansal kaynak temini gerekiyor
- 62 Yatırım için eleman ve danışmanlık
- 63 Kaliteli ürün ve güvenilir isim olmak

Finansal Yapı Değişiyor

- 64 Pazara hakimiyet ve süreklilik sağlamak
- 65 Yeni taşımacılık alternatifleri (Karayolu, hava yolu, deniz yolu)
- 66 En hızlı ve uygun zamanda ulaşım
- 67 Müşteri memnuniyeti
- 68 Yeni ortaklıklar
- 69 Yeni sanayi bölgeleri kurulmalı
- 70 Şehir kalkınma planı hazırlanmalı

Hatay Ekonomisinde En Büyük Payı Ticaret Sektörü Oluşturuyor

- 71 Samandağ sahilini yeni yapılanmaya hazır olur
- 72 Üniversitenin Hatay'ın gelişmesinde Ticaret veri tabanını oluşturması
- 73 İhracat firmalarının Dış ticaret konusunda danışmanlık ve eğitim alması gerekiyor
- 74 Meslek kuruluşlarının dış ticaret eğitim seminerleri düzenlemesi
- 75 CİLVE GÖZÜ Gümrük müdürlüğü transit taşıma prosedürlerini azaltarak zaman kaybının önlenmesi
- 76 Tersane kurulması
- 77 Ara elemanı yetiştirilmesi konusunda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından meslek okullarının oluşturulması

Hatay Merkez

Gruplar, Hatay işletmelerini etkileyen eğilimleri değerlendirmişler ve toplam yetmiş yedi adet görev belirlemişlerdir.

Belirlenen görevlerin tümü gruplara dağıtılmış, her bir gruptan Hatay İli'nin ekonomik gelişimi için en önemli ve acil olan üç görevi belirlemeleri istenmiştir. Grupların seçtiği görevler ve bu görevlerin yoğunlaştığı alanlar şu şekilde olmuştur:

GRUP 1: ANTIOCH
<u>Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (Bayındırlık Bakanlığı)</u>
<u>Sanayiciler tarafından tarım sanayisinin çeşitlendirilmesi</u>
Tarım ürünlerini işleyecek sanayinin gelişmesi
GRUP 2: BAŞAK
<u>Tarımsal açıdan ihtiyaç duyulan teknik bilginin üniversite ve araştırma kurumlarınca temini ve yayımı</u>
<u>Yaş meyve için paketlenme ve soğuk depo koşullarının oluşturulması</u>
Zeytinyağı rafineri tesislerinin kurulması
GRUP 3: YENİ UFUKLAR
<u>Kurtuluş caddesi yeniden canlandırma projesinin hayata geçirilmesi</u>
<u>İŞ-KUR Üniversite ATSO işbirliği ile eğitim programlarının yapılması</u>
<u>Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (Bayındırlık Bakanlığı)</u>
Şehir kalkınma planı hazırlanmalı
GRUP 4: ATICILAR
<u>Danışmanlık alanında destek</u>
<u>Aile şirketlerinin kurumsallaşmasında eğitim projeleri</u>
Ortak kullanıma yönelik tesisleşmenin sağlanması
GRUP 5: HATAY GÖNÜLLÜLERİ
<u>Teknoparkların kurulması</u>
<u>Eğitim kurumlarının ara eleman eğitimleri vermesi gerekiyor</u>
St. Pierre kilisesinin hac merkezi olarak değerlendirilmesi
GRUP 6: DİNAMİK
Fuarların izlenmesi

Grupların seçtikleri görevlerin dağılımı, hangi ana eğilimin altında ifade edildiğine göre incelendiğinde, şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır:

Tarım Sektöründe Katma Değerin Önemi Artıyor:

- Sanayiciler tarafından tarım sanayisinin çeşitlendirilmesi
- Tarım ürünlerini işleyecek sanayinin gelişmesi
- Tarımsal açıdan ihtiyaç duyulan teknik bilginin üniversite ve araştırma kurumlarınca temini ve yayımı
- Yaş meyve için paketlenme ve soğuk depo koşullarının oluşturulması
- Zeytinyağı rafineri tesislerinin kurulması

Turizm Sektörünün Önemi Artıyor

- Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (Bayındırlık Bakanlığı) (İki grup tarafından seçilmiştir)
- Kurtuluş caddesi yeniden canlandırma projesinin hayata geçirilmesi

- İŞ-KUR Üniversite ATSO işbirliği ile eğitim programlarının yapılması
- St. Pierre kilisesinin hac merkezi olarak değerlendirilmesi

Hatay Sanayisinin Gelişim İhtiyacı Artıyor

- Danışmanlık alanında destek
- Aile şirketlerinin kurumsallaşmasında eğitim projeleri
- Ortak kullanıma yönelik tesisleşmenin sağlanması

Hatay'ın İhracatı Artıyor

- Şehir kalkınma planı hazırlanmalı
- Fuarların İzlenmesi

Yurtiçi Pazarda Rekabet Artıyor

- Teknoparkların kurulması
- Eğitim kurumlarının ara eleman eğitimleri vermesi gerekiyor

Görevlerin seçildiği ana eğilimler ve seçilen görevlerin yoğunlaşma alanları değerlendirildiğinde "Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı" katılımcılarının Hatay İli'nin gelişiminde etken olan alanlar doğrultusunda görevler seçtikleri görülmektedir.

Hatay İli, tarım ve turizmin gelişme potansiyelinin yüksek olduğu ve bu konularda yoğun çalışma isteyen bir ildir.

Birbirinden farklı olmakla birlikte, seçilen görevlerin alanlarına göre bir değerlendirme yapıldığında Hatay İli aktörlerinin Hatay İli'nin gelecek stratejilerini şu görevlerin gerçekleştirilmesiyle hayata geçirebilecekleri anlaşılmaktadır:

Hatay'ın mevcut tarımsal potansiyelinden iç ve dış pazarda etkin olarak yararlanabilmek ve önemli bir ekonomik değer haline getirebilmek için çalışmalar yapılması gerekmektedir.

1. Hatay'ın mevcut tarımsal ürünlerinin katma değerli hale getirilmesine yönelik işleme, paketlenme, depolama tesislerinin kurulması; mevcut işletmelerin iyileştirilmesi ve yeni yatırımların yapılması gerekmektedir.
2. Hatay'ın tarımsal faaliyetlerinin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılabilmesi, endüstri ürünlerine geçilebilmesi ve tarımsal çeşitliliğin artırılabilmesi için araştırma projelerinin yürütülmesi ve çiftçilere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

Hatay'ın sahip olduğu tarihsel zenginliğin ve turizm potansiyelinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması; turizmin başlıbaşına bir sanayi kolu olarak ele alınması ve planlanması gerekmektedir.

1. Hatay'ın turizm konusundaki kalkınma plan ve hedeflerini de içeren; bununla birlikte ilin bir bütün olarak gelişim politika ve planlarını kapsayan bir kentsel pazarlama planının hazırlanması gerekmektedir.
2. Hatay'da hem altyapı hem de tarihsel yapıları iyileştirmeye yönelik çalışmaların hızla hayata geçirilmesi; Hatay'ın turizm açısından rahat ulaşılabilir, konaklanabilir ve ziyaret edilebilir bir turizm merkezi haline getirilmesi gerekmektedir.
3. Gerek mevcut turizm potansiyelinden yararlanabilmek gerekse de alternatif turizm kollarını geliştirebilmeye yönelik yatırımların hızlanması, ilde bu konudaki girişimciliğin ve yatırımların teşvik edilmesi gerekmektedir.

4. Turizmde ve buna bağılı olarak geliŖecek diğer kollarıdaki nitelikli hizmet sağlanabilmesine y6nelik iŖgücünün temini ve iyileŖtirilmesi için eğitim programlarının geliŖtirilmesi ve yürütülmesi gerekmektedir.

Hatay'ın mevcut sanayi kollarındaki iŖletmelerin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılabilmesi için iŖletmelerin yeniden yapılandırılmasına, aile iŖletmelerinin profesyonelleŖmesine ve insan kaynağının iyileŖtirilmesine y6nelik alıŖmalar yapılması gerekmektedir.

1. Hatay iŖletmelerinin verimlilik analizlerinin yapılmasına, iŖ süreçlerinin iyileŖtirilmesine, stratejik düzeyde planlama ve yatırım araŖtırmaları hazırlanmasına y6nelik ihtiyaç analizleri yapılmalı ve eğitim - danıŖmanlık programları geliŖtirilmelidir.

2. Hatay iŖletmelerinde ihtiyaç duyulan iŖgücü niteliklerinin sekt6r bazında analizleri yapılmalı, hem gereken iŖgücünün temin edilmesi ve tutulmasına hem de mevcut insan gücü niteliklerinin geliŖtirilmesine y6nelik proje ve uygulamalar geliŖtirilmelidir.

Hatay dıŖ ticaretinin katma değerli ürünler ile geliŖtirilmesi, dıŖ ticarettde komŖu il ve ülkelerin potansiyellerinden eŖitli hizmetlerin etkinliğini artırarak faydalanılmasına y6nelik alıŖmalar yapılmalıdır.

1. Gerek tarımsal gerekse de diğer sanayi kollarındaki ürünlerin katma değer yaratılarak üretilebilmesi ve satılabilmesine y6nelik olarak iŖletmeleri teknoloji, ar-ge ve pazarlama bazında geliŖtirecek iŖbirlikleri oluŖturulmalı ve projeler geliŖtirilmelidir.

2. Hatay iŖletmelerinin, yeni pazarlara açılabilmesi, müŖteri ihtiyaçlarını araŖtırabilmesi ve dıŖ ticareti stratejik düzeyde ele alabilmesine y6nelik olarak eğitim ve danıŖmanlık programları yürütülmelidir.

Hatay'ın geliŖen rekabet ortamında yurtiçi pazarda rekabet edebilmesi için baŖta tarımsal olmak üzere katma değerli ürünler üretmesi ve nakliye avantajını iç pazar için de kullanması gerekmektedir.

Semt Pazarı

1. Hatay'ın gerek katma değer düzeyini yükseltmek gerekse de verimliliğini artırmak ve maliyetlerini düşürmek amacıyla ar-ge, teknoloji geliştirme ve yeni yatırım konularında üniversite - sanayi işbirliğini başlatacak proje ve ortaklıklar geliştirmesi gerekmektedir. Bu işbirliği, Hatay'ın sadece yurtiçi pazarda değil, dış ticarete de avantajlar yakalamasını sağlayacak bir gerekliliktir.

2. Hatay hem üniversite - sanayi işbirliğini sağlayacak hem de sanayi ve girişimciliğe katkıda olacak Teknopark girişiminin başlatılması gerekmektedir.

3. Hatay'ın yurtiçi pazarda rekabet etmesini sağlayacak üretim dışındaki fonksiyonlarda da (pazarlama, dağıtım kanalları, finans yönetimi, stratejik yönetim ve planlama) işletme yapılarını geliştirmesi ve bu alanlardaki insan gücü niteliklerini artırıcı çalışmalar yürütmesi gerekmektedir.

3.4 HATAY'IN İKİ-BEŞ YILLIK EKONOMİK GELİŞİM HEDEFLERİ

“Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı”nın son bölümü Hatay'nin kısa ve orta vadeli gelişim hedeflerinin belirlenmesidir.

Katılımcılar grup çalışması bazında, Hatay İli'nin gelecek stratejilerini oluşturmada temel olacak görevleri yerine getirebilmek için kısa ve orta vadede hangi hedeflere ulaşılması gerektiğini bu bölümde tespit etmişlerdir.

Görevlerin yoğunlaştığı alanlarda, grupların söz konusu görevlerle ilgili ortaya koydukları kısa ve orta vadeli (2 - 5 yıllık) hedefler aşağıdaki yer almaktadır:

Hatay'ın mevcut tarımsal potansiyelinden iç ve dış pazarda etkin olarak yararlanabilmek ve önemli bir ekonomik değer haline getirebilmek için çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İKİ YILLIK HEDEFLER	BEŞ YILLIK HEDEFLER
<ul style="list-style-type: none">■ Tarım sanayisinin çeşitlendirilmesiyle ilgili öncelikli projelerin belirlenmesi, üretilmesi, finansmanının sağlanması, teşviklerin belirlenmesi■ Ar-ge çalışmalarının yapılması■ Bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi	<ul style="list-style-type: none">■ İhtisas sanayi bölgelerinin oluşturulması (Altınözü: zeytin, zeytinyağı / Reyhanlı: pamuk, iplik / Erzincan: narenciye, gıda, meyve suyu)■ Pazar payının artırılarak mevcut müşteri potansiyelinin genişletilmesi
<ul style="list-style-type: none">■ Tarım ürünlerinin işlenmesiyle ilgili kooperatifleşmenin başlaması■ İşlenecek ürünlerin belirlenip bilimsel araştırma ve çalışmaların (Fizibilite) tamamlanması■ Deneme üretimine başlanarak lokal ürünlerin lokal olarak test edilmesi	<ul style="list-style-type: none">■ Kooperatiflerin daha profesyonel ve kapsamlı şirketlere dönüşerek tesisleşmelerinin sağlanması■ Tesislerin daha çok ürünü daha teknolojik olarak işleyebilecek entegre tesislere dönüştürülmesi■ Kurumsallaşma ve standardizasyon ile yüksek kalitenin yakalanması■ Üretim faaliyetine geçiş markalaşmak
<ul style="list-style-type: none">■ Hatay için ekonomik olarak belirleyici ve önem arz eden / edebilecek belirlenmesi ve bu ürünler ve üretim ve teknolojileri hakkında bilgilerin derlendiği bir projenin (master plan) oluşturulması	<ul style="list-style-type: none">■ Yapılan bu master planda belirlenen projelerin yayımının yapılarak uygulamaya konulması
<ul style="list-style-type: none">■ Girişimcilerin yaş meyve - sebze paketleme tesis yatırımı yapmaları■ Üretici birliklerinin kurulmuş olması	<ul style="list-style-type: none">■ Üretim faaliyetine geçiş markalaşmak
<ul style="list-style-type: none">■ Girişimcilerin zeytinyağı rafinerisi kurmaları■ Üretici birliklerinin kurulmuş olması	<ul style="list-style-type: none">■ Üretim faaliyetine geçiş markalaşmak

Hatay'ın sahip olduğu tarihsel zenginliğin ve turizm potansiyelinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtılması; turizmin başlıbaşına bir sanayi kolu olarak ele alınması ve planlanması gerekmektedir.

İKİ YILLIK HEDEFLER	BEŞ YILLIK HEDEFLER
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ulaşım ve çevre düzenlemeleri kapsamında müzeye yer tahsis sağlama veya mevcut alanın genişletilmesi ■ Şu an biri bölge. ikisi turizm merkezi olan, turizm alan sayısının beşe çıkarılarak yatırımcıların hizmetine açılması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kentte otopark ve kent trafiğinin rahatlatılması ■ Beş bölgeye çıkarılan turizm alanlarının en az on bölgeye çıkarılması
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kurtuluş Caddesi sakinlerinin fonlardan haberdar edilmesi, detaylı projeler geliştirilmesi, belediyenin toplu taşımaya ilişkin düzenleme yapması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yüzde yetmişlik bölümün restorasyonunun yapılması, turizme açılması
<ul style="list-style-type: none"> ■ İŞKUR, Üniversite, ATSO işbirliği ile uluslararası hibe programları kapsamında eğitim projelerinin hazırlanması ve uygulanması (iki adet) ■ Hizmet içi mesleki eğitim ve yabancı dil eğitimi yapılması (bir adet) ■ Girişimcilik eğitimi yapılması ■ İletişim ve insan ilişkileri eğitimleri yapılması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Turizm paydaşlarının bilinçlendirilmesi- eğitimlerin düzenlenmesi ■ Yöresel el sanatlarının yaşatılması için eğitim kurumlarının açılması ■ Yönetici ve girişimcilerin eğitilmesi, panel, çalıştay düzenlenmesi ■ Eğitim kurumlarının açılması
<ul style="list-style-type: none"> ■ St. Pierre Kilisesi'nin hac merkezi olabilmesi için çevre ve trafik düzenlenmesinin yapılması ■ Tarihsel dökümanların hazırlanması ■ Yabancı dil eğitimleri verilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Konaklama altyapısının tamamlanması ■ Geniş kapsamlı tanıtım ■ Elçilikler ile iletişime geçilmesi ■ Uluslararası tur şirketleri ile diyalogun kurulması

St. Pierre Kilisesi

Hatay'ın mevcut sanayi kollarındaki işletmelerin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılabilmesi için işletmelerin yeniden yapılandırılmasına, aile işletmelerinin profesyonelleşmesine ve insan kaynağının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İKİ YILLIK HEDEFLER	BEŞ YILLIK HEDEFLER
<ul style="list-style-type: none"> ■ KOBİ'lerin danışmanlık ihtiyaçlarının belirlenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Danışmanlık ihtiyaçlarının giderilmesi
<ul style="list-style-type: none"> ■ Aile şirketlerinin gerekli eğitimleri alarak, yüzde 30'unun kurumsallaşmayı gerçekleştirmeleri 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aile şirketlerinin tümünün kurumsallaşmayı sağlamış olması
<ul style="list-style-type: none"> ■ Meslek Odalarının aracılığı ile aynı işi yapan veya birbirini tamamlayan işletmelerin ortak ekipmanları kullanabilecekleri mekanlar hazırlamak (AR-GE) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ortak kullanım

Hatay dış ticaretinin katma değerli ürünler ile geliştirilmesi, dış ticarete komşu il ve ülkelerin potansiyellerinden çeşitli hizmetlerin etkinliğini artırarak faydalanılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

İKİ YILLIK HEDEFLER	BEŞ YILLIK HEDEFLER
<ul style="list-style-type: none"> ■ Hedef pazarlar, Ortadoğu, Romanya, Rusya Ticaret komisyonunun kurulması ■ DTM, İGEME, fuarcılık şirketlerinden danışmanlık hizmetinin alınması ■ Hedef pazar ülkelerine yönelik fuarların hepsinde ziyaretçi olarak en az ikisinde katılımcı olarak yer almak (En az 10 firma ile) ■ İkinci yılın sonunda Hatay'da bir gıda fuarı açmak için fizibilite çalışmalarına başlanması, KOSGEB desteğine başvurulması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fuar alanı için yer ve bütçe tahsisi ■ Fuar organizasyon firmasından danışmanlık hizmeti almak

Hatay'ın gelişen rekabet ortamında yurtiçi pazarda rekabet edebilmesi için başta tarımsal olmak üzere katma değerli ürünler üretmesi ve nakliye avantajını iç pazar için de kullanması gerekmektedir.

İKİ YILLIK HEDEFLER	BEŞ YILLIK HEDEFLER
<ul style="list-style-type: none"> ■ Teknopark'ın kurulması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ İskenderun'a kurulacak üniversitenin Türkiye'nin altıncı teknik üniversitesi niteliğinde yapılandırılması
<ul style="list-style-type: none"> ■ Sağlık, tarım, turizm ve sanayi sektörlerinde çıraklık eğitim merkezleri kurulması ■ Meslek odaları ve özel eğitim kurumları yapacakları kısa dönem eğitimlerle bu sektörlere nitelikli ara eleman yetiştirmesi ■ İlk iki yılda ihtiyacın yüzde 40'ının karşılanması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aynı sektörler için, üniversite ve meslek liseleri ve meslek yüksek okulları programlarında ara eleman yetiştirmek ■ Beş Yıl içinde Hatay'ın ara eleman ihtiyacını yüzde 100 karşılamak

Suveyka Camisi

4. GÖRÜŞ VE TESPİTLER

2 8 Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilen “Hatay Gelecek Stratejisi Konferansı” boyunca yürütülen çalışmanın tüm akışı şu soruları cevaplayabilmek amacıyla oluşturulmuştur:

- Hatay İli'nin sahip olduğu, ekonomik gelişim görevlerini yerine getirirken yararlanacağımız güçlü yönlerimiz nelerdir?
- Hatay İli'nin sahip olduğu, ekonomik gelişim görevlerini yerine getirirken bizi zorlayacak; güçlendirmemiz gereken zayıf yönlerimiz nelerdir?
- Hatay İli'nin karşısında, ekonomik gelişim görevlerini yerine getirerek ulaşacağımız hangi fırsatlar bulunmaktadır?
- Hatay İli'nin karşısında, ekonomik gelişim görevlerini yerine getirerek berataraf edebileceğimiz hangi tehditler bulunmaktadır?
- Hatay İli'ni etkileyen yerel, ulusal ya da uluslararası bazda ne tür değişim ve gelişimler olmaktadır, bunlar Hatay İli'ni etkileyen ne tür gelişmeleri doğurmaktadır? Hatay İli, bu gelişmeleri ekonomik gelişim adına kullanabilmek için ne tür görevleri yerine getirmelidir? Bu görevleri ilde kim üstlenmelidir?
- Hatay İli'nin bu gelişim görevlerini yerine getirmek için kısa ve orta vadede ulaşması gereken hangi noktalar bulunmaktadır?

Hatay
Kültür Merkezi

Eski Hatay

Katılımcıların tüm bu sorulara grup çalışması kapsamında kendi bilgi ve deneyimlerine dayanarak verdikleri cevaplar her bir bölümde değerlendirilmiştir.

Yapılan çalışmanın tümü ve elde edilen tüm çıktılar biraraya getirilerek incelendiğinde ise şu tespit ve görüşlere ulaşılmaktadır:

TARIMDA ETKİNLİĞİN ARTIRILMASI

- Hatay İli için tarım önemli bir sektör olmakla birlikte gerek yurtiçinde gerekse de yurtdışında daha fazla paya sahip olabilmek için katma değer düzeyini yükseltmesi gerekmektedir.
- Özellikle de, Hatay'ın ihracatının arttığı ve ihraç edilen ürünlerde de tarım ürünleri payının arttığı göz önünde bulundurulacak olursa bu avantajın etkinlik düzeyi daha yüksek biçimlerde kullanılması gerektiği çok net olarak ortaya çıkmaktadır.
- Tarımdaki gelişim için ürünlerin işlenmesi, Hatay'da istenen düzeyde işleme tesislerinin kurulması, endüstriyel tarım ürünlerine geçilmesi, tarımsal çeşitliliğin artırılması gibi gereklilikler vardır.
- Tarımda gelişime ihtiyaç duyulan bu konularda hem çiftçinin bilinçlendirilmesine yönelik işbirliklerine hem de söz konusu alanlarda yatırım ve girişimciliğin teşvik edilmesine ihtiyaç vardır.
- Üniversite - sanayi işbirliği gelecek stratejisi konferansı çalışmasının yapıldığı tüm illerde önemli bir gelişim alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Hatay'da ise bu ihtiyacın sanayinin yanı sıra tarımsal çalışmalarda da öncelikli olduğu görülmektedir. Üniversitenin, tarımsal çeşitlilik, verimlilik ve katma değer düzeyini artırmaya yönelik olarak çalışmalar yapması, bu konuda da işletme ve STK'ların üniversite ile işbirliğine önderlik etmesi gerekmektedir.

TURİZMDE ETKİNLİĞİN ARTIRILMASI

- Hatay'ın etkinliği artırıldığı takdirde lokomotif sektörlerinden biri olacak bir diğer alan da turizmdir. Bu konuda sahip olduğu tarihi ve kültürel değerler ve alternatif turizm potansiyeli Hatay'ın ekonomik gelişimine önemli katkı verecek düzeydedir.
- Hatay'da ihtiyaç duyulan diğer alanlarda olduğu gibi, turizmde de yeni ve planlı yatırımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda yeni girişimlerin doğması, alternatif turizm kollarında yeni yatırımların yapılması için işletmeler, girişimciler ve STK'ler arası işbirlikleri başlatılmalıdır.
- Turizmde hizmet kalitesinin bağlı olduğu en önemli unsurlardan birisi, insan gücünün niteliğidir. Turizm sektörünün Hatay'da ekonomik değerinin artırılabilmesi için mevcut yatırımların iyileştirilmesinin ve yeni yatırımların hayata geçmesinin yanısıra, buralarda görev alacak gerek yönetici gerekse de ara eleman düzeyindeki insan gücünün donanımlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

DIŞ TİCARETTE ETKİNLİĞİN ARTIRILMASI

- Hatay'ın artan ihracatının yeni pazarlar ve yeni ürünler bazında geliştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ürünlerde katma değer düzeyinin artırılmasının yanı sıra, özellikle "tarımın etkinliğinin artırılması" kısmında da ifade edildiği gibi tarımsal ürünlerle ilgili stratejik düzeyde çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.
- Tarım ürünlerinin yanısıra sanayi ürünlerde de istenen gelişimlerin sağlanabilmesi için Hatay işletmelerinin ar-ge ve teknoloji yenileme başta olmak üzere verimlilik artıran ve maliyetleri düşüren yöntemleri benimsemeleri gerekmektedir.
- Dış ticarete de ürün bazında ihtiyaç duyulan bu gelişimlerin sağlanabilmesi için üniversite - sanayi işbirliğinin en kısa zamanda hayata geçirilmesi ve karşılıklı olarak fayda beklenilerinin netleştirilmesi gerekmektedir.

Semt Pazarı

■ Dış ticarete Hatay işletmelerinin yeni pazarlarla tanışabilmesi, mevcut pazarlardaki müşteri ihtiyaçlarını netleştirmesi ve memnuniyet düzeyini artırması için de detaylı ve stratejik düzeyde çalışmalar yapması gerekmektedir.

■ Dış ticareti stratejik düzeyde ele alabilmeyi sağlayacak planlama ve araştırmaların yapılabilmesi için Hatay işletmelerinin bilinç ve bilgi düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Buna yönelik eğitim ve danışmanlık programlarının geliştirilmesi, üniversite, işletmeler ve STK'lerin ortak projeler üretmesi ve işletmelerin eğitim kurumlarından hizmet alma alışkanlığına kavuşması gerekmektedir.

■ Pek çok iş kolunda olduğu gibi, dış ticarete de nitelikli insan kaynağı sorunu ortaya çıkmaktadır. Gerek mevcut insan gücünün dil başta olmak üzere teknik ve kişisel becerilerini artırmaya gerekse de yeni işgücünün geliştirilmesine yönelik organize çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda da hem işletmelerin hizmet alma alışkanlıklarının geliştirilmesine hem de istenen hizmetlerin ilde sağlanabileceği işbirlikleri ve oluşumlara ihtiyaç duyulmaktadır.

■ Hatay'ın dış ticaret gelişimini yakından ilgilendiren bir başka konu da nakliye ve sınır kapıları avantajıdır. Bu faktörler, pek çok ilin sahip olmadığı; Hatay'ın ise geliştirmesi ve maksimum düzeyde yararlanması gereken faktörlerdir. Gerek Hatay'ın kendi ihracat verimliliğini artırmak gerekse de diğer il ve ülkelerin ihracatına destek veren bir ticaret kolu olarak etkinliğinin geliştirilmesi gerekmektedir.

İŞLETMELERİN ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI

■ Hatay işletmelerinin sanayi ve ticari gelişmelerinin sağlanabilmesi için işletme yapılarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

■ Hatay'daki aile şirketlerinin sürdürülebilirliğini sağlamaya, işletmelerin verimliliğini artırmaya ve insan kaynağının niteliğini geliştirmeye yönelik çalışmaların ele alınması gerekmektedir.

■ Hatay işletmelerinin bu konuda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinden faydalanması öncelikli ve gerekli bir konu olmakla birlikte; ildeki işletmeleri çok daha yakından tanıyan üniversite ve STK'lerin işletme ihtiyaçlarını tespit etmeye ve çözümler geliştirmeye yönelik ortaklıklar ve oluşumlar başlatması gerekmektedir.

5. “HATAY GELECEK STRATEJİSİ KONFERANSI” GRUP ÇIKTILARI

5.1 “HATAY’IN GZFT ANALİZİ” UYGULAMASI

GRUP 1: ANTIOCH

GÜÇLÜ YANLAR

- Stratejik konum (sınır bölgesi, Liman)
- Tarihi dokusu potansiyeli (hoşgörü kenti)
- Tarım verimli topraklar
- Metalürji
- İklim
- İhracat potansiyeli
- Doğal kaynaklar (su bitki örtüsü)
- Ulaşım havaalanı-kara-deniz
- Üniversite
- Organize sanayi bölgesi
- Kültür ve eğitim seviyesinin yüksek olması

ZAYIF YANLAR

- Turizmde teşvik alınmaması
- Gücü kullanamama
- Tanıtım eksikliği
- Tarım ürünlerinin katma değere dönüştürülmemesi
- Öncelikli kalkınan iller arasında bulunmaması (Teşvik)
- Sinerji yaratılmaması
- Üniversite sanayi işbirliğinin olmaması
- Doğal kaynakların kullanılmaması
- Organize sanayi bölgesi yetersiz
- Demiryolu eksikliği
- Fuar alanının bulunmaması
- Mesleki eğitim kalifiye eleman sıkıntısı
- Kent olarak markalaşamama

Mustafa Kemal
Üniversitesi

- Enerji yetersizliği
- Kamu hizmetlerinden faydalanılmaması (Belediye)
- Kooperatifçiliğin eksikliği

FIRSATLAR

- Demir çeliğin yassı sac ürünü çıkarması
- Doğalgazın gelecek olması
- Havaalanı açılması
- Komşu ülkelere ihracat yapma potansiyeli
- Yatırım ürünlerinin işlenmesi
- Bölge insanının çift lisan kullanması
- Sınır kapıları
- Liman şehri olması
- Mutfak kültürü
- Müze, kilise ve tarihi bakımından tanınması
- İnanç turizmi

TEHDİTLER

- Susuzluk
- Yeraltı su kaynaklarının azalması
- Arıtma tesislerinin eksikliği
- Çevre kirliliği
- Ortadoğu belirsizliği
- İklim değişikliği
- Küresel ısınma
- Ormanların yok edilmesi
- Sanayinin tarımı ve turizmi tehdit etmesi
- Teşvikli iller arasında olmamak
- Altyapı eksikliği
- Trafik
- Enerji kaynağı yetersiz
- Paranın yatırıma dönüşmemesi

GRUP 2: BAŞAK

GÜÇLÜ YANLAR

- İklim ve toprak yapısının tarıma uygunluğu
- Katma değeri yüksek ürünlerin üretimi
- İç ve dış ulaşım kolaylığı (liman ve gümrük kapıları)
- Tarihi ve turistik alternatiflerin genişliği
- Flora zenginliği
- Zeytincilik potansiyelinin yüksekliği
- Girişimcilik potansiyelinin mevcudiyeti
- MKÜ'nün varlığı

- Tomografik farklılık

ZAYIF YANLAR

- Tarımsal arazilerin çok parçalı ve küçük işletmeler oluşu
- Üretici örgütlenmesinin yetersizliği
- Pazarlama organizasyonunun yetersizliği
- Hayvansal ürünleri işleyecek entegre tesislerin yetersizliği
- Zirai ilaç vb. bilinçsiz kullanımı
- Tarımsal üretim girdi maliyetlerinin yüksekliği
- Ürüne uygun sulama sistemlerinin seçilmemesi
- Ovada bilinçsiz sulama sonucu toprak tuzlulaşıp çoraklaşması (drenaj sisteminin geliştirilmesi)
- Üretimin her aşamasında Dünya konjunktürünün izlenmemesi
- Teknik teşkilat günümüz koşullarına göre yetersiz
- DTO anlaşmalarının olumsuz etkisi
- Su kaynaklarının yetersizliği

FIRSATLAR

- İyi ve organik tarım ürünlerine ilginin artması
- AB ülkelerinde tarım alanı sıkıntısı
- Sulamaya açılacak alan potansiyelinin oluşu
- Zeytin ve zeytinyağına ilginin artışı, dünyada tüketim eğilimi olan bitkilerin ilimizde yetişebilmesi
- Su ürünleri üretimi için uygun kaynakların oluşu
- Havaalanının açılacak olması
- Dünyada enerji kaynaklarının azalmasına karşın farklı enerji potansiyeli (Biodizel ve etanol)
- Yöreye has rüzgâr enerjisinin kullanılabilirliği

TEHDİTLER

- Küresel ısınma
- Doğal afetler
- Su kaynaklarının azalması
- Doğal kaynakların bilinçsiz kullanımı ve çevre kirliliği
- Uluslar arası güçlerin etkinliği (Gelişmiş ülkelerin tarıma verdiği desteklerin

Hatay
Arkeoloji Müzesi

getirdiği haksız rekabet

- Güvensiz bölge olan Ortadoğu'ya yakınlık

GRUP 3: YENİ UFUKLAR

GÜÇLÜ YANLAR

- Tarihi ve kültürel zenginlikler
- Doğal yayla ve kıyı güzellikleri
- 12 ay turizm faaliyetleri yapılabilecek iklim uygunluğu
- Kişilerin özel hobi olarak seçtikleri alternatif turizm imkânlarının olması (Kuş gözlemleme, Treking, balık tutma v.b.)
- Çiftlik turizminin, ziraatın yaygın olması nedeniyle geliştirilme imkânına sahip olması
- Girişimcilik ruhu
- Ortadoğu'ya açılan sınır kapısı dolayısıyla önemli coğrafi konuma sahip olma

ZAYIF YANLAR

- Altyapı eksikliği
- Ulaşım zorluğu
- Çevre sorunları
- Mevcut kültürel hazinenin farkında olmamak
- Yeterli turizm tesislerinin olmaması

- Turizm master planının olmaması
- Kalifiye eleman eksikliği
- Tanıtım eksikliği
- Koruma konusunda bilinçsizlik ve tahribat
- Kentin uzun vadeli peyzaj planının olmaması

FIRSATLAR

- AB üyeliğine adaylık sürecinin devam etmesi ve fonlardan faydalanma
- Bakanlıkça turizm tarihsel değerlerin koruma altına alınması
- T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı'na Hatay yöresinde turizm geliştirmek bakımından destinasyon çalışmasının başlatılmış olması
- Kurtuluş Caddesi Yeniden Canlandırma Projesi, Medeniyetlerin Buluştuğu Barış ve Dostluk Bahçesi, Turizm Yatırım Projesi gibi uygulamaya hazır projelerin var olması
- Turizm sektörünün diğer sektörlerin gelişimine olumlu katkı sağlaması
- Komşu ülkeleri ile olumlu gelişmelerin var olması
- Dünya turizm hareketlerindeki gelişme ve değişimler yöre turizmi için fırsattır

■ ABD’de adını ilimiz Antakya’dan alan bir ilin kurulu olması tanıtım açısından önemli bir fırsat

TEHDİTLER

- Güvenlik sorunları
- Tarihi evlerin bilinçsiz kullanıcılar tarafından tahrip edilmesi
- Sürdürülebilir turizm gelişim politikalarının uygulanmıyor oluşu
- Yerel halkın turizmden pay alarak politikaların geliştirilememesi
- Kıyılarda (sivrisinek vb..) haşerelerin çok oluşu

GRUP 4: ATICILAR

GÜÇLÜ YANLAR

- Girişimcilik potansiyeli
- Kültürel zenginlik
- Sermaye birikimi
- Tarım potansiyeli
- Eğitim seviyesinin yüksek olması
- Üniversite potansiyeli
- Tüm ulaşım kaynaklarının varlığı
- Gümrük kapısı
- Nakliye
- İhracat

- Asi Nehri
- İnanç Turizmi
- Krom rezervleri

ZAYIF YANLAR

- Demiryolu ve denizyolu ulaşım yetersizliği
- İskenderun limanında işletme politikası yetersizliği
- Antakya ve İskenderun’da kurumların ortak hareket etmemesi
- İl politikacılarının Hatay için ortak çalışmamları
- Yarattığı gelir karşılığı geri dönüş olarak kamu yatırımının yetersizliği
- Rant ekonomisinden reel ekonomiye geçememe
- Çok ortaklı ve büyük ölçekli işletmelerin kurulamaması
- Aile işletmelerinde kurumsallaşamama
- Turizm potansiyelini değerlendirecek girişimcilerin eksikliği ve önemsenmemesi
- Kamu arazilerinin kullanımında işgalle-re seyirci kalınması, boş kullanılması, yanlış kullanımı
- İlin coğrafik yapısının plansız bilinçsiz kullanımı

Hatay Valiliği

- Sanayi - Turizm yatırımına elverişli alan kalmaması
- Fuar alanı olmaması
- Baraj eksikliği
- Ulaştırma şube müdürlüğü, DLH bölge müdürlüğünün kapatılması
- Teşvik - yatırım alanı dışında kalması
- Asi nehrinin bakımsızlığı

FIRSATLAR

- Havaalanı
- Doğalgaz
- BTC boru hattı
- Samsun-Ceyhan petrol boru hattı
- Mısır-İsrail-Türkiye doğalgaz hattı
- Atakaş yatırımı
- İDÇ yassı mamul üretimi
- Antakya OSB
- Amik Ovası
- Karaçay ve Reyhanlı Barajları
- Saint Pierre Kilisesi
- Müze
- Su dönüşüm rafinerileri

TEHDİTLER

- Politikacılar
- Osmaniye OSB
- Ortadoğu'daki kaos

- Deprem bölgesi
- Çin rekabeti (Taktit)
- Çarpık kentleşmenin önlenememesi
- Küresel ısınma
- Nüfus artışı
- Döviz kuru

GRUP 5: HATAY GÖNÜLLÜLERİ

GÜÇLÜ YANLAR

- Tarihi, doğal ve kültürel yapı
- Sahip olduğumuz likidite
- Coğrafi yapının tarım ve sanayiye uygunluğu
- Gelişime açık müteşebbis
- İki sınır kapısının varlığı
- Stratejik coğrafyaya sahip oluşu
- Demir Çelik sektörü (Metalürji)
- Ulaştırmada Liman, Otoyol, Demiryolu, Havayolu
- İlin eksikliklerinin bilinmesi
- İklim doğal koşullar

ZAYIF YANLAR

- Tanıtım ve pazarlama eksikliği
- Eğlence ve alışveriş merkezi azlığı
- Narenciye filtre - paketlemede teşvik eksikliği

Amik Ovası

Ulu Camii

- Tarım desteğinin eksikliği
- Turizm pilot bölge seçilmeyişimiz
- Deprem kuşağının yatırımları engellemesi
- Siyasetçilerin Hatay'a ilgisizliği
- Devlet nezdinde temsil yetersizliği
- Altyapı eksikliği
- Üniversite-Sanayi, Üniversite-Tarım işbirliğinin yetersizliği
- Markamızı yaratamamak
- Birleşimci ruhumuzun olmaması, ortaklıkları başaramamak
- Mecliste iyi temsil edilememek
- Yabancılara toprak satışında ilk sıralarda yer almamız
- Fuar kenti olmayışı
- Kabinede Hatay'lı bir Bakan'ın olmayışı
- İSDEMİR dışında KİT'in bulunmaması
- Organize sanayi sıkıntıları
- Turizmde teşvik alınamaması

FIRSATLAR

- Ortadoğu'ya açılan iki sınır kapımız
- 29 Haziran tarihi-İnanç turizmi için yeterli bir altyapı
- İklim-coğrafi yapı-tarihsel zenginlik
- Enerji potansiyeli olarak rüzgâr, HES,

Güneş enerjisi

- İskenderun Limanı
- İsdemir
- Tarım ürünlerinin zenginliği
- Komşu ülkeler ile iyi ilişkiler ve sınır ticareti
- Organik tarım ürünlerine olan talebin artması
- Yatırımcılar için tarıma dayalı sanayi oluşması fırsatı
- Paketleme tesisi yapımı. Kesimhane ve et izleme tesisi
- Reyhanlı Barajı
- Havaalanı (açılırsa)

TEHDİTLER

- Deprem tehdidi
- Milletvekillerinin Hatay adına birleşmelerini
- Teşvikten faydalanamama, haksız rekabet
- Küresel ısınma
- Kuraklık tehdidi - Yeraltı sularının azalması
- Sanayi tesislerinin çevreye verdikleri zararlar
- Asi Nehri kirliliği (Bizden kaynaklanmıyor)

- Ortadoğu'daki karışıklıklar ve belirsizlik (savaş tehdidi)
- Sınır kapılarında gümrükle ilgili alınan günlük bir idari kararın ihracatı ve taşımacılığı aksatması (üç beş gün bekliyor)
- Tarım alanlarının belirlenmesi ve imara açılması
- Ciddi güvenlik sorunu (eskiyle kıyaslasak)
- Kötü kentleşme

GRUP 6: DİNAMİK

GÜÇLÜ YANLAR

- İhracat
- Nakliye
- Ticari kabiliyet
- Risk alabilme
- Girişimcilik ruhu
- Kültürel ve coğrafi yakınlık (Ortadoğu)
- İklim
- Demir çelik sanayi ve limanlar
- Sınır gümrük kapıları
- Eğitim düzeyi
- Üniversite

ZAYIF YANLAR

- Turizm tanıtım ve yatırımları

- Sanayi üretimi
- Alt yapı
- Devlet teşviklerinden alınan pay
- İskenderun limanının verimsizliği, konteynır hattının olmaması
- Kalifiye eleman
- Yaş sebze meyve ihracatında sistematik eksiklikler
- Sanayi, tarım, turizm ve dış ticarete yönelik uygulamalı eğitim veren kurumların olmaması
- Sulama alt yapısı
- Kültürel ve sportif tanıtım
- Siyasi destek
- Milletvekilleri

FIRSATLAR

- Enerji üretimi (Rüzgâr)
- Turizm yatırımı
- Yassı demir üretiminin getireceği yan sanayi ve kullanım alanları
- Deniz ve hava ulaşımı
- Özel üniversite kurulması
- Tarımsal ürünlerin pazarlanması ve endüstriyel ürünlerin geliştirilmesi
- İnanç turizmi
- Sınır kapılarımız
- İhraç ürünlerimizde markalaşma

Eski ve Yeni Hatay

TEHDİTLER

- Sanayinin gelişmesi ile turizmin etkilenmesi
- Sanayinin teşvikli bölgelere kayması

GRUP 7: KALABALIK

GÜÇLÜ YANLAR

- Yaş sebze meyve ihracatı
- Mobilya, ayakkabıcılık sektöründe alt yapı oluşu
- Tarihi bir şehir olmak
- Turizme uygun altyapı
- Toprakların verimli oluşu
- İklim şartlarının dört mevsim güzelliği
- Deniz kıyılarının doğal güzelliği
- Demir-Çelik tesisleri
- Cilvegözü ve Yayladağı sınır kapılarının varlığı

ZAYIF YANLAR

- Coğrafi konum nedeniyle güçlüyüz
- Deniz kara taşımacılığı
- Coğrafi konumun tam olarak değerlendirilememesi
- Belde belediyelerinin çok oluşu
- Deniz ve kara taşımacılığında çözümlenemeyen sorunlar (Ulaştırma Şube)
- Sektörlerde eğitim eksikliği
- Çarpık kentleşme
- Teşvik dışı olma
- Tarıma dayalı sanayi
- Gümrüklü gümrüksüz anterpolaların olmayışı
- Su, baraj sorunu
- Turizmde geç kalınması
- Mesleki ortak kullanım alanlarının olmayışı
- Sınırlarda kaçakçılığın haksız rekabet ortamını bozması
- Enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesi
- Asi nehrinin son durumu
- Düşük kur, yüksek faiz uygulaması
- Hatay'da lobicilik eksikliği tanıtımında yetersizlik
- Hatay İli'nin sahip çıkan güçlü politikacı eksikliği
- Sektörler arasında Hatay için aynı ek-sende birleşme

- Güçlü bir futbol takımının olmayışı
- Sanayinin geç kalınması
- Tarım, Turizm, Ticaret ve taşımacılık sektörlerinin gelişmemesi
- Doğal gazın 49 ilden sonra Hatay'da geç kalması

FIRSATLAR

- Suriye ile serbest ticaret antlaşması
- Havaalanının yakında açılacak olması
- Cilvegözü kapısının varlığı
- Coğrafi güzellik, tarihi değerler
- Ortadoğu'ya yakınlığımız
- Tarım, turizm ticaret, taşımacılıkla ilgili alt yapı mevcudiyeti
- İskenderun Limanı
- İhracat artışı
- Tarım ürünleri üretimi, çeşitliliği ve verimi
- Özelleştirme

TEHDİTLER

- Suriye ile ticaretin gelişmesinde Gaziantep faktörü
- Çevre illere verilen teşvikler
- Rusya-Suriye-İran araçlarının daha ucuz maliyet avantajı
- Çarpık kentleşme, can ve mal güvenliği
- Ekolojik dengenin bozulmaya doğru gitmesi
- B.O.D projesinin gelecekle ilgili endişesi
- Sektörel girdilerin maliyet yüksekliği
- İskenderun Limanı'nın konteynır taşımacılığına açılması, yenilenmesi
- Laskiye ve Akabe Limanlarının Irak'a yaptığı konteynır taşımacılığı
- Cari açık
- Tarım ürünü pamuk vs. ithalatı. Tarıma dayalı çevre illerde sanayinin gelişmesi
- Tarım ürünlerine maliyet yüksekliği
- Özelleştirmede fazla küreselleşme

5.2 “HATAY EKONOMİSİNİN İKİ-BEŞ YILLIK GELİŞİM HEDEFLERİ” UYGULAMASI

GRUP 1 - ANTIOCH						
Eğitimlerin Gerekirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (Bayındırlık Bakanlığı)					<ul style="list-style-type: none"> ■ Müzeye yer tahsisini sağlama veya mevcut alanı genişletmek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kentte otopark ve kent trafiğinin rahatlatılması
Sanayiciler tarafından tarım sanayisinin çeşitlendirilmesi					<ul style="list-style-type: none"> ■ Öncelikli projelerin belirlenmesi, üretilmesi, finansmanının sağlanması, teşviklerin belirlenmesi ■ Ar-Ge çalışmalarının yapılması ■ Bilgilendirme toplantılarının düzenlenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ İhtisas sanayi bölgelerinin oluşturulması ■ Altınözü: Zeytin, zeytinyağı ■ Reyhanlı: Pamuk, iplik ■ Erzin: Narenciye, gıda, meyve suyu ■ Pazar payının artırılarak mevcut müşteri potansiyelinin genişletilmesi
Tarım ürünlerini işleyecek sanayinin gelişmesi					<ul style="list-style-type: none"> ■ Bu konuda kooperatifleşmenin başlaması ■ İşlenecek ürünlerin belirlenip bilimsel araştırma ve çalışmaların (Fizibilite) tamamlanması ■ Deneme üretimine başlanarak lokal ürünlerin lokal olarak test edilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kooperatiflerin daha profesyonel ve kapsamlı şirketlere dönüşerek tesisleşmelerinin sağlanması ■ Tesislerin daha çok ürünü daha teknolojik olarak işleyebilecek entegre tesislere dönüştürülmesi ■ Kurumsallaşma ve standardizasyon ile yüksek kalitenin yakalanması

GRUP 2 - BAŞAK

Eğilimlerin Gerekthirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Tarimsal açıdan ihtiyaç duyulan teknik bilginin üniversite ve araştırma kurumlarında temini ve yayımı	<ul style="list-style-type: none"> ■ MK Üniversitesi ve tarım teşkilatının konusunda yeterince uzman oluşu ■ Çiftçinin bilinç düzeyi ■ Ulaşım gibi çevre şartlarının iyiliği 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yeteri kadar finansal desteğinin belirsizliği 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Üniversite ve ilgili üretici teknik teşkilatın işbirliğinin kolaylığı 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yanlış ve eksik bilgi kullanımının önüne geçilerek kaynak ve zaman israfının önlenmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Hatay için ekonomik olarak belirleyici ve önem arz eden/ edebilecek belirlenmesi ve bu ürünler ve üretim ve teknolojileri hakkında bilgilerin derlendiği bir projenin (master plan) oluşturulması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yapılan bu master planla belirlenen projelerin yayımının yapılarak uygulamaya konulması
Yaş meyve için paketlenme ve soğuk depo koşullarının oluşturulması					<ul style="list-style-type: none"> ■ Girişimcilerin bu konuda yatırım yapmaları ■ Üretici birliklerinin kurulmuş olması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Üretim faaliyetine geçip markalaşmak
Zeytinyağı rafineri tesislerinin kurulması					<ul style="list-style-type: none"> ■ Girişimcilerin bu konuda yatırım yapmaları ■ Üretici birliklerinin kurulmuş olması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Üretim faaliyetine geçip markalaşmak

GRUP 3 - YENİ UFUKLAR

Eğilimlerin Gerektirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Kurtuluş caddesi yeniden canlandırma projesinin hayata geçirilmesi					<ul style="list-style-type: none"> ■ Cadde sakinleri fonlardan haberdar edilmeli ■ Detaylı proje ■ Belediyenin toplu taşımaya ilişkin düzenleme yapması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Yüzde 70'lik bölümün restorasyonunun yapılması, turizme açılması
İŞ-KUR Üniversite ATSO işbirliği ile eğitim programlarının yapılması					<ul style="list-style-type: none"> ■ Uluslararası hibe programı kapsamında eğitim projelerinin hazırlanması ve uygulanması (iki adet) ■ Hizmet içi mesleki eğitim ve yabancı dil eğitimi (bir adet) ■ 1 adet girişimcilik eğitimi ■ Bir adet iletişim ve insan ilişkileri eğitimi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Turizm paydaşlarının bilinçlendirilmesi- eğitimlerin düzenlenmesi ■ Yöresel el sanatlarının yaşatılması için eğitim kurumlarının açılması ■ Yönetici ve girişimcilerin eğitilmesi ■ Vizyon geliştirici panel, çalıştay ■ Eğitim kurumlarının açılması
Ulaşım ve çevre düzenlemelerini kapsayan alt yapı yatırımlarının tamamlanması (Bayındırlık Bakanlığı)					<ul style="list-style-type: none"> ■ Şu an biri bölge, ikisi turizm merkezi olan, turizm alan sayısının beşe çıkarılarak yatırımcıların hizmetine açılması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Beş bölgeye çıkarılan turizm alanlarının en az on bölgeye çıkarılması
Şehir kalkınma planı hazırlanmalı	Şehir kalkınma planı				<ul style="list-style-type: none"> ■ Çalıştay altı ayda bir yapılsın (Hatay Valiliği, Bayındırlık, İl Özel İdare, İller Bankası, MKÜ, Mesleki Odalar ve İlgili Bakanlıklar) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Koruma amaçlı alanların evrensel kültür merkezine kazandırılması amacıyla tespiti, projelendirilmesi ve Hatay'ın gelecekteki önemli sektörü turizme kaydırılması

GRUP 4 - ATICILAR						
Eğilimlerin Gerektirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Danışmanlık alanında destek					■ KOBİ'lerin danışmanlık ihtiyaçlarının belirlenmesi	■ Danışmanlık ihtiyaçlarının giderilmesi
Aile şirketlerinin kurumsallaşmasında eğitim projeleri					■ Aile şirketlerinin gerekli eğitimleri alarak, %30'unun kurumsallaşmayı gerçekleştirmeleri	■ Aile şirketlerinin tümünün kurumsallaşmayı sağlamış olması
Ortak kullanıma yönelik tesisleşmenin sağlanması					■ Meslek Odalarının aracılığı ile aynı işi yapan veya birbirini tamamlayan işletmelerin ortak ekipmanları kullanabilecekleri mekânlar hazırlamak (AR-GE)	■ Ortak kullanım

GRUP 5 - HATAY GÖNÜLLÜLERİ

Eğilimlerin Gerektirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Teknoparkların kurulması	■ Üniversite varlığı	■ Üniversitenin ilgi duymaması	■ Araştırma ve geliştirme ihtiyacı duyan KOBİ'leri var olan Teknopark kredilerinden yararlandırmak	■ Pazar sıkıntılarının sona erecek	■ Teknopark'ın kurulması	■ İskenderun'a kurulacak üniversitenin Türkiye'nin altıncı teknik üniversite niteliğinde yapılandırılması
Eğitim kurumlarının ara eleman eğitimleri vermesi gerekiyor					<ul style="list-style-type: none"> ■ Sağlık, tarım, turizm ve sanayi sektörlerinde çıkarılıp eğitim merkezleri kurulması ■ Meslek odaları ve özel eğitim kurumları yapacakları kısa dönem eğitimlerle bu sektörlerde nitelikli ara eleman yetiştirmesi ■ İlk iki yılda ihtiyacın yüzde 40'ının karşılanması 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Aynı sektörler için, üniversite ve meslek liseleri ve meslek yüksek okulları programlarında ara eleman yetiştirmek ■ Beş Yıl içinde Hatay'ın ara eleman ihtiyacını yüzde 100 karşılamak
St. Pierre kilisesinin hac merkezi olarak değerlendirilmesi					<ul style="list-style-type: none"> ■ Çevre ve trafik düzenlenmesinin yapılması ■ Tarihsel dokümanların hazırlanması ■ Yabancı dil eğitimleri verilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Konaklama altyapısının tamamlanması ■ Geniş kapsamlı tanıtım ■ Elçilikler ile iletişime geçilmesi ■ Uluslararası tur şirketleri ile diyalogun kurulması

GRUP 6 - DİNAMİK

Eğilimlerin Gerekirdiği Görevler	Görevlerin Gerçekleşmesini Kolaylaştıran Güçlü Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesini Zorlaştıran Zayıf Yanlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Elde Edilecek Fırsatlar	Görevlerin Gerçekleşmesi ile Bertaraf Edilecek Tehditler	İki Yıllık Hedefler	Beş Yıllık Hedefler
Fuarların İzlenmesi					<ul style="list-style-type: none"> * Hedef pazarlar, Ortadoğu, Romanya, Rusya Ticaret komisyonunun kurulması * DTM, İGEME, Forum fuarcılıktan danışmanlık hizmetinin alınması * Hedef Pazar ülkelerine yönelik Fuarların hepsinde ziyaretçi olarak en az ikisinde katılımcı olarak yer almak (En az 10 firma ile) * İkinci yılın sonunda Hatay'da bir gıda fuarı kurmak için fizibilite çalışmalarına başlanması, KOSGEB desteğine başvurulması 	<ul style="list-style-type: none"> * Fuar alanı için yer ve bütçe tahsisi * Fuar organizasyon firmasından danışmanlık hizmeti almak

Misyonumuz devam ediyor...

“İller İçin Gelecek Stratejileri/Hatay” konferansı sonucunda belirlenen görevlerden bir kısmını Türk Ekonomi Bankası olarak üstlendik. Bu görevleri yerine getirerek, Hatay’ın geleceğinin şekillenmesinde, Türk Ekonomi Bankası’nın da katkısının olmasını istiyoruz.

Hatay raporunun çıktılarına dayanarak üstlendiğimiz görevler, Dış Ticaret ve Planlama konularında eğitimler verilmesi ve bu konularda KOBİ’lerimize bilgi aktarılması oldu. Özellikle raporda ortaya çıkan, iş planına dayalı stratejik yönetim eksikliğinden dolayı planlama yapılamaması nedeniyle bu konuda bir çalışma yapma kararı aldık.

Hatay’da bu alanlardaki eksikliği ortaya koyan raporun ardından üstlendiğimiz görevleri, vakit kaybetmeden yerine getirdik. Raporu Hatay İli’nin yöneticilerine teslim ettikten bir gün sonra, Hataylı Kobilerimizi Dış Ticaret ve Planlama konusundaki eğitim ihtiyaçlarını düzenlediğimiz eğitim programları ile destekledik.

KOBİ’lere değer katma misyonuyla yola çıkan ve bu misyonu gerçekleştirdiği çalışmalara yansıtan TEB KOBİ Bankacılığı olarak, illerimizin gelecek hedeflerine ulaşmalarında onların daimi destekçisi olmayı hedefliyoruz.